

PEDAGÓGUSOK LAPJA

55. ÉVFOLYAM 10. SZÁM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA
ÉS HÍRLEVELE
1999. NOVEMBER 9.

KÖLTSÉGVETÉS!?

A kormány szeptember végén benyújtotta a parlamentnek a 2000. évi költségvetési törvényjavaslatát. A javaslatról megkezdődött a vita, és a médiából az olvasók is sok mindent tudhatnak a kormány elképzeléseiről.

Nézzük, mi rejlik a számok mögött? Mit "kínál" a kormány a közoktatásnak és munkavállalóinak? A számok nem sok jót ígérnek. A közoktatási törvény nyár elején elfogadott módosítása a finanszírozási szabályt 90%-ra emelte. Az ebből következő több mint 31 milliárd Ft-ot azonban nem támogatásként kapják meg a fenntartó önkormányzatok, hanem forrásátcsoportosítással a személyi jövedelemadó helyben maradó részét csökkentené a költségvetési javaslat 5%-kal. Egyéb célokra újabb 5% szja-részt központosítana a javaslat. Így az önkormányzatok szja-jogcímen kapott forrásai a 2000. évben 2/3-ával lesznek kisebbek, mint jelenleg. Amitől az oktatási törvény módosításakor féltünk, és véleményünknek hangot is adtunk, az bekövetkezett. Hiába nőnek az oktatási normatívák (átlagosan 22%-kal), a fenntartó önkormányzatok költségvetési pozíciói összességükben 6-7%-kal javulnak. Ez megegyezik a kormány által prognosztizált infláció mértékével. Gyakorlatilag a megnövekedett feladatoknak önkormányzati szinten nem lesz meg a fedezetük. Ez a tény sok helyen vezethet újabb intézmény-összevonáshoz, illetve -bezáráshoz. Véleményem szerint a költségvetési törvényjavaslat ilyen értelmű beterjesztésével a kormány megsérti a korábban elfogadott oktatási törvényt.

Nézzük, hogy mit ígér számunkra a költségvetési törvény tervezete a bérek alakulása szempontjából! A közsféra egésze, így az oktatás számára is ígér a kormány 8,25% bértáblaemelést, a pótlékalap hasonló mértékű növelését. Ezenkívül csak a közoktatásban a minőségi keresetkiegészítés célját szolgáló 1.500 Ft/pedagógus/hó összeget 1.620 Ft-ra kívánja emelni. Ehhez a "komoly" béremeléshez 6-7% körüli inflációval számol. A kormány ezzel a bérfejlesztéssel 2-2,5%-os reálbérnövekedést akar megvalósítani.

Nézzük ezeket az ajánlatokat külön-külön! A bértábla 8,25%-os emelése "szépnek" tűnik, de mi a valóság? 1999-re a bértáblát befagyasztották, az emelés mértéke az 1998. decemberi értékekre vonatkozik. A közoktatásban a nem pedagógus kollégák 1999. évi bérfejlesztése helyi erőfeszítések eredményeként változó módon, de átlagosan 12% körül alakult. A befagyasztott tábla értékeinek 8,25%-kal történő emelése senkinek nem jelent garantált bérnövekedést, akinek az ez évi bérfejlesztése ettől magasabb mértékű volt. Ez alól csak a pedagógus kollégák jelentik a kivételt, mert az 1,19-es szakmai szorzó számukra garantálja a tényleges növekedést. A fentiek miatt kérjük a kormánytól, hogy ismerje el valamilyen módon az 1999-ben megvalósult bérfejlesztés átlagát.

Vizsgáljuk meg a 8,25%-ot pedagógusszempontból, és vessük össze a 2-2,5% reálbérnövekedés ígéretével! Ha 6% lesz az infláció, a 8,25-ből már csak 2,25 marad, ebből azonban az adótábla változatlansága mintegy 2%-ot elvisz. Nyilvánvaló tehát, hogy a tervezet nem javítja a reálpozíciókat. Az oktatás felzárkóztatását pedig semmilyen módon nem biztosítja.

Összegezve! Amit a költségvetési törvényben a kormány nekünk ígér, elfogadhatatlan! Nem jelent valós bérnövekedést, nincs garancia benne, és nem teremti meg a fenntartók számára a szükséges forrásokat.

Mit tettünk a helyzet megváltoztatásáért? A különböző állásfoglalások mellett levelet írtunk a képviselőknek, a frakcióvezetőknek, legutóbb a SZEK-vel együttműködve a miniszterelnöknek. A kormánypárti és ellenzéki frakciók oktatási bizottságba delegált tagjainál különböző módosító indítványokat kezdeményeztünk. Kormánypárti képviselők nyújtottak be javaslatot a nem pedagógus dolgozók 1,12-es szorzójának bevezetésére. Több javaslat született a minőségi bérpótlék emelésére. Ezek sorsa fölött a parlament dönt. Ahhoz, hogy megfelelő döntés születessen, az oktatás minden dolgozója segítséget adhat. El kell mennünk az egyéni választókerületünkben megválasztott országgyűlési képviselőkhöz, és kérni kell, hogy szavazatával támogassa a közoktatás számára kedvező módosító indítványokat. Emellett vállalnunk kell minden olyan akciót - a tüntetéstől akár a sztrájkig -, amellyel nyomást gyakorolhatunk a döntéshozókra. Azt, hogy mit teszünk, a tagság akarata és szándéka fogja eldönteni. Ezért hívta össze az országos vezetőség 1999. november 13-ra a Pedagógusok Szakszervezete rendkívüli küldöttgyűlését. Kérünk mindenkit, hogy aktívan támogassa a küldöttgyűlés döntéseit.

Varga László érdekvédelmi titkár

A TARTALOMBÓL:

- KÉT OV-ÜLÉSRŐL
- MEGALAKULT A KÖZSZOLGÁLATI SZTRÁJK-BIZOTTSÁG
- ÉRVEK, ELLENÉRVEK (DOKUMENTUMOK)
- EGY LEVÉL A PÉNZÜGY-MINISZTERNEK
- TAGOZATRÓL TAGOZATRA
- A KOLLEKTÍV SZERZŐDÉSRŐL
- PSZ-TILTAKOZÁS A JÖVŐ ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ELLEN

Az év végi eseti befizetések előnye a Pedagógus Nyugdíjpénztárnál

Az önkéntes nyugdíjpénztári megtakarítások idén is 50%-os adókedvezményt élveznek. Az 1999. évre érvényes SZJA-törvény szerint az adókedvezmény felső értékhatára általánosan 100 ezer forint. Az 1958. január 1. előtt születettek (41 év fölöttiek) adókedvezményének felső határa pedig 130 ezer forint. Tehát 50%-os adókedvezmény-támogatással 200, illetve 260 ezer forintot lehet (érdemes) önkéntes nyugdíjbiztosítási céllal megtakarítani.

A havonta rendszeresen fizetett (bérből levont) nyugdíjpénztári tagdíjak néhány ezer forintos mértéke az adókedvezmény adta lehetőségeket megközelítően sem meríti ki. Ezért különösen az év végén érdemes eseti befizetésekkel is élni, hogy az adókedvezmény lehetőségét maximálisan kihasználjuk. Hiszen így minden megtakarított forinthez még egy forint támogatást kap az önkéntes nyugdíjpénztári tag. Tehát az év végi, esetleg nagyobb összegű befizetés felét, a jövő év elején esedékes adóbevallást követően (30 napon belül) az APEH visszafizeti. A befizetett teljes összeg pedig az egyéni számlánkon kamatozik. Akinek van megtakarított pénze, annak tehát érdemes december közepéig ilyen célra, a Pedagógus Nyugdíjpénztár számlájára befizetni. *Legálisan ilyen mértékű hozamot más módon nem érhetünk el!* (50%-os adókedvezmény + a nyugdíjpénztári befektetés idő- és tőkearányos hozama.)

Befizetési csekket a PSZ regionális irodától vagy az Országos Irodától (1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Tel.: 322-84-56) lehet igényelni. Ugyanitt új belépőket is fogadunk.

Tanárcsereprogram

A Fulbright Bizottság tanárcsere-pályázatot hirdet a szaktantárgyukat angol nyelven oktatni tudó középiskolai tanárok számára a 2000-2001-es tanévre.

A programban részt vevő tanár egy tanévet taníthat az Egyesült Államokban, míg az amerikai cserepartner Magyarországon tanít egy tanévet a kiutazó magyar tanár intézményében.

A pályázás feltételei: 1. magyar állampolgárság; 2. középiskolai tanári diploma, három éves oktatási gyakorlat; 3. magas szintű angol nyelvtudás; 4. a munkáltató középiskola igazgatójának írásbeli hozzájárulása; 5. az amerikai cserepartner foglalkoztatása a pályázó középiskolájában a tanév folyamán; 6. lakásmegoldás biztosítása az amerikai cserepartner (és családja) számára; 7. jogosultság J-1 vízumra.

Pályázati űrlapok a Fulbright Bizottságtól igényelhetők. A pályázatokat egy eredeti és két másolati példányban, angol nyelven kell a Fulbright Bizottsághoz benyújtani. *Benyújtási határidő: 1999. november 22.*

További információ: **FULBRIGHT BIZOTTSÁG**, 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21. Professzorok Háza, I/107. Tel.: 462-8040, fax: 252-0266.

Autóbuszbérlés. Tel/fax: 256-4922; 330-5540; 06/20/949-1211.
Partner Autóbusz (x)

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Felelős szerkesztő:

Árok Antal

Olvasószerkesztő:

dr. Fényi András

Technikai szerkesztő:

Márfiné Béczi Erika

Szerkesztőség:

1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon: 322-8464,
valamint a központi számok

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11.

Kiadja:

a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10.

Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Internet: <http://www.deltasoft.hu/pszseh/>

E-mail: psz-seh@mail.mata.v.hu

Felelős kiadó:

Borbáth Gábor főtájtár

Terjeszti

a Pedagógusok Szakszervezete

Index: 26651 ISSN 0133-2260

In memoriam

RÁCZ JÁNOS

Nyolcvankét éves korában elhunyt *Rácz János* nyugalmazott pedagógus. A nagykorúsi tanítóképző elvégzése után több helyen tanított, közben katonáskodott is. A háborút követően Veszprémben megválasztották szakszervezetünk megyei titkárává. Mozgalmi tevékenysége mellett lelkesen részt vett a helyi népi kollégium megszervezésében is. Munkájának elismeréseként 1949 őszén a szakszervezet központjába került, és itt több tisztséget töltött be; 1953 szeptemberétől a központi vezetőség titkára lett, majd egy ideig helyettesként az elnöki teendőket is ellátta. A SZOT-ban, ahová 1959 decemberében helyezték át, a Tárogató utcai központi iskolát vezette. Később Kispesten a 4. számú szakmunkásképzőt igazgatta 1978-ban történt nyugdíjba vonulásáig.

Mind iskolai, mind mozgalmi munkásságát a dicsek-vés nélküli kitűnő felkészültség, a derűs nyugalom és a népi kultúra, különösen az ének iránti szakadatlan érdeklődés jellemezte. Pilisborosjenőn élt kedves unokái körében, és megfáradt teste ennek temetőjében lelt örök nyugalomra. Akik ismerték, becsüléssel emlékeznek rá.

VOJNÁROVICS JÓZSEF

Életének 45. évében elragadta a tragikusan hirtelen halál *Vojnárovics József* hatvani pedagógust.

A nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola matematika-kémia szakán 1988-ban szerzett általános iskolai tanári képeztést. Hamarosan Hatvanban találjuk a 4. Sz. Általános Iskolában. Tanári munkája mellett részt vett a megyei vezetőképző tanfolyamon, valamint a filozófiai szakosítón. A Pedagógusok Szakszervezetének Hatvan városi-közzeti titkára lett 1986-ban, később a PSZ Heves megyei elnöke is és kongresszusi küldött.

A Hatvani Hírek tudósítása szerint hatalmas tömeg kísérte utolsó útjára. Ott voltak a mai és egykori diákok, akik mindannyian úgy érezték: tőle tanultak helytállást, becsületet, kitartást, emberséget.

GYŐRINÉ TAKÁTS ÉVA

Október 16-án, röviddel 50. életének betöltése előtt, elhunyt *Győriné Takáts Éva* szakközépiskolai tanár. A kémia-árukereskedelmi szakos diplomával a nagykanizsai Thury György Szakközépiskolában tanított, 1992-ben pedig az intézményi alapszervezet titkárává választották.

Korán elkövetkezett végső útjára emlékező részvétellel kísérték a gyászolók.

RIGÓ SÁNDOR

Férfikora teljében, 45 éves korában távozott az élők sorából *Rigó Sándor* pedagógus. Technikustanári oklevél birtokában Nagykanizsán, a Nagyrác úti általános iskolában tanított, majd az alapszervezeti titkár feladatát is betöltötte.

Hamar véget ért dolgos életének emléke nem enyészik el.

A kegyelet virágaival

A húszas, harmincas években számos márványtáblát helyeztek el az iskolákban, amelyek az első világháborúban elesett egykori pedagógusokra és növendékekre emlékeztetnek. Kacsics Kristóf szombathelyi történelemtanár és helytörténész egy szerkesztőségünknek küldött újabb írásában arra figyelmeztet mindannyiunkat, hogy évente ilyenkor ne feledkezzünk el a táblák alá odatenni a kegyelet virágait.

AZ ORSZÁGOS VEZETŐSÉG ÜLÉSEIRŐL ÉS A TITKÁRSÁG MUNKÁJÁRÓL

I. A PSZ Országos Vezetősége az 1999. október 11-i ülésén Árok Antal titkár előterjesztésében tárgyalta a novemberi országos küldöttgyűlés előkészítésének feladatait. Ennek során elfogadta a nyugdíjas küldöttek megválasztására vonatkozó határozatot, s ezzel módosította a PSZ választási szabályzatát. A határozatban foglalt választási eljárást az alábbiakban közöljük.

Az alapszabálynak megfelelően a nyugdíjas küldöttek megválasztásánál a következők szerint kell eljárni.

- A megválasztható küldöttek számát a PSZ területi szervezetei által, az 1999. januárban jelzett nyugdíjas-taglétszám figyelembevételével kell megállapítani (400 tag/1 küldött).

- Az azonos térség területi PSZ-szervezetei (megyék, megyei jogú városok) közös nyugdíjastagozati ülésen választhatnak küldötteket az összevont létszám alapján.

- A korábbi rendszer szerint a nyugdíjasok képviselőjét az országos nyugdíjasválasztmány által delegált 10 fő küldött látta el, ezért a küldöttválasztás általános elveinek megfelelően

⇒ 9 főt a területen választott küldötként kell számba venni, illetve megerősíteni,

⇒ 1 főt pedig az országos tagozatok képviselőjeként, közvetlenül a választmány ruház fel küldötti mandátummal (alapszabály IV.6.1.1.2.)

A fentiek szerint a nyugdíjas PSZ-tagokat az országos küldöttgyűlésben a taglétszámuk alapján 52 fő képviseli, ebből 42 fő új küldött.

Ezt követően a *jövő évi költségvetéssel, érdekegyeztetéssel, akciószervezéssel* kapcsolatos kérdéseket tárgyalta az OV Borbáth Gábor előterjesztésében. A főtitkár elmondta, hogy a kormányzati szintű érdekegyeztető tárgyalásokon érdemben nem kezelik a szakszervezetek kezdeményezéseit. A kormány képviselői csupán magyarázzák a beterjesztett költségvetési javaslatokat. Jellemző példaként idézte a törvénytervezet szövegét: "A közoktatási törvény 1999. évi módosításával az oktatási célú központi költségvetési normatív hozzájárulások főösszegére vonatkozó garancia - a két évvel megelőző ágazati nettó működési kiadások 80%-áról 90%-ára bővült, s ez 31,5 milliárd forint többlettámogatási kötelezettséget jelent. Ennek fedezetét is csak "forráscserét" - és nem többlettámogatást - jelentő belső átcsoportosítással lehet megteremteni a személyi jövedelemadó lakhelyen maradó részének további mintegy 5%-pontos csökkentésével. A lakhelyen maradó személyi jövedelemadó mértéke így 5%-ra mérséklődik."

"A közsféra számára a 2000. évi költségvetési irányelvek a bruttó átlagkereset-növekedés mértékét - összhangban az inflációs előrejelzésekkel, illetve a lehetséges GDP-növekedéssel - 8-9% körül irányozták elő."

Ennek garantálására a közalkalmazotti bértábla értékeit fel emeli 8,25%-kal. Ez azonban nem az 1999. évi béreket emeli, hanem az 1998-as befagyasztott bértáblatételeket. Amit szinte mindenhol különböző mértékben, de már túlléptek. (Országos átlagban 12-13%-kal.) A 69. § indoklása szerint: "A javaslat arra irányul, hogy a közsférában dolgozó munkavállalók bérezése egységesen rendeződjék." A törvénytervezet szövege ellentmond

az indokolásnak, és nem valósítja meg a kormány által deklarált 8-9%-os átlagkereset-növekedést. *Az illetménytábla 8,25%-os növekedése a közsféra egészében egyáltalán nem ad törvényi garanciát béremelésre.* Mindenkit a fenntartója anyagi lehetőségeinek és jóindulatának, illetve a helyi alkunak szolgálat ki. Így elvesz a maradéka is a - közsférában a világ minden táján működő - bérbiztonság elvének. *A Pedagógusok Szakszervezetének alapvetően nem az Oktatási Minisztériummal, hanem a tárca javaslatát figyelmen kívül hagyó kormányzati döntéssel szemben vannak fenntartásai.*

Élénk vitát követően az OV tiltakozó állásfoglalást fogadott el, amelyet lapunk hátsó borítóján közlünk. Együttal döntött arról, hogy sztrájkakciókészség-felmérést kell végezni a közoktatás területén. A felmérő lapot a Pedagógusok Lapja októberi számával együtt juttattuk el alapszervezeteinkhez. A testület egyúttal felhatalmazta a főtitkárt arra, hogy tájékozódjon egy közalkalmazotti sztrájkbizottság létrehozása ügyében.

Végül az OV ágazati vagyonmegállapodás és vagyonhasznosítás ügyével foglalkozott, majd a PSZ képzési rendszerére vonatkozó javaslatot vitatta meg Árok Antal titkár előterjesztésében. Ám ez utóbbi kérdésben határozatképtelenség miatt már nem tudott dönteni.

II. A PSZ Országos Vezetősége 1999. november 1-jei ülésén a kialakult helyzetet értékelve döntött arról, hogy a tervezett rendszer évi küldöttgyűlés helyett - korábbi időpontban, november 13-ára - *rendkívüli küldöttgyűlést* hív össze. (Az alapszabály szerinti rendszer évi küldöttgyűlés jövő év elején, legkésőbb február végéig kerül összehívásra.)

Az OV megállapította, hogy az érdekvédelem területén hozott kormányzati döntések:

- a Kjt. 4. §-a szerinti KIÉT megszüntetése;

- a közalkalmazotti szektoriális bizottság létre nem hozása

a közsféra érdekegyeztetését megcsönkítja, szétparcellázza, mert azt az ágazati szintre helyezi. (Lásd lapunk 6-7. oldalán: Chikán Attila levele.) Így lehetetlenné válik az érdemi egyeztető munka. Ezzel a konfliktusok megoldásának esélyét is megszüntette a kormány.

A 2000. évi költségvetési törvényben a közoktatási törvény megsértésével nem adják meg a törvényben leírt támogatási növekményt, csak az szja helyben maradó részének csönkítésével címzik át a szükséges összeget. Ez, valamint a bérek elégtelen mértékű emelése és a garancia hiánya (lásd lapunk októberi számában) szükségessé teszi a közös cselekvést. A már nem is létező tárgyalóasztal helyett, a közalkalmazotti szakszervezetek által létrehozott sztrájkbizottság adhat még esélyt a kormányzati szintű tárgyalások kikényszerítésére. Ezért az OV felhatalmazása alapján tárgyalásokat folytatunk egy közalkalmazotti sztrájkbizottság létrehozására. További lépéseinket az országos küldöttgyűlés véleménye, döntései alapján kívánjuk megtenni.

A tagságtól folyamatosan érkező visszajelzések szerint, nemcsak az elkeseredettség, de az elszántság is nő. Ez is alátámasztja cselekvésünket több közalkalmazotti szakszervezettel közös sztrájkbizottság létrehozására. A sztrájkkészségre vonatkozó fel-

MAGYAR KÖZOKTATÁS NAPJA

november 22.

Harcoljunk együtt a közoktatás jobb jövőjéért!

mérés jelenlegi állását tekintve, több mint 27 ezer kolléga véleménye több mint 50%-a támogatna egy esetleges sztrájkot.

Végezetül az OV ezen az ülésen elfogadta a *PSZ képzési tervét*, amelyről következő számunkban részletes tájékoztatást adunk.

III. Tárgyalások parlamenti pártok képviselőivel

A korábbi gyakorlatot folytatva a PSZ vezetői országgyűlési képviselőcsoportokkal is tárgyalásokat folytattak álláspontunk elfogadtatása érdekében.

- Október 13-án a PSZ Titkársága - több más szakszervezet vezető tisztségviselőjével együtt - tárgyalt az MSZP érdekvédelmi képviselőcsoportjának tagjaival. Ezen a fórumon az együttműködés lehetséges formái mellett elsősorban a jövő évi költségvetési törvény kérdései kerültek terítékre.

- Október 14-én a *FIDESZ oktatási csoportjának* képviselőivel folytattunk tárgyalásokat. Sikertült megállapodni velük abban, hogy a kormány által beterjesztett költségvetési törvényjavaslathoz a PSZ álláspontját részben tükröző módosító indítványt terjesztenek be az alábbiak szerint:

⇒ 1,12-es korrekciós szorzó alkalmazása a közoktatás nem pedagógus közalkalmazottai részére. E módosító javaslat értelmében a 8,25%-os emelkedés nem az 1998. évi befagyasztott

bértáblára jönne, hanem az ilyen módon korrigált - az 1999. évi bérfejlesztéseket elismerő - illetményekre.

⇒ A kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés összegének felemelése. Taktikai megfontolások miatt többféle módosító indítvány kerül beadásra: 3.000 Ft/közalkalmazott, 3.500 Ft/pedagógus és 4.500 Ft/pedagógus összegre vonatkozóan. Ez utóbbi MDF-es javaslat.

Mindez aláhúzta és aktualizálta a PSZ területi, helyi akcióit, amelyek arra irányulnak, hogy szakszervezetünk tisztségviselői, tagjai az országgyűlési képviselőknek elmondhassák javaslataikat. Győzzék meg őket arról, hogy támogassák a fenti módosító indítványokat. Szakszervezeti fórumokon, személyes találkozók, fogadóórákon vagy más módon teremtsenek alkalmat a meggyőzésre. Természetesen tudni kell azt is, hogy a beterjesztett módosító indítványok nem oldanak meg minden problémát - például felzárkóztató lépésnek egyáltalán nem tekinthetők -, mégis a kormányjavaslathoz képest garanciát jelentenek, illetve plusz forrásokat hoznak a közoktatás számára.

IV. Borbáth Gábor, a PSZ főtitkára, a SZEZ alelnöke az elmúlt időszakban több nemzetközi tanácskozáson vett részt. Ezekről és a további találkozókról lapunk legközelebbi számában adunk beszámolót.

Folytatásos történet

Lapunk júniusi összevont számában *A székesfehérvári mérleg* címmel beszámoltunk a városi képviselő-testület iskola-összevonási, illetve -megszüntetési programjáról, valamint a PSZ megyei elnökének, **BOLDIZS KÁLMÁNNÉNAK** a városi közigazgatási hivatalhoz intézett tiltakozásáról. Szeptemberi számunkban megjelent válaszlévele szerint a hivatal azt ígérte, hogy a törvényes eljárás lefolytatása után, annak eredményéről írásban tájékoztatást nyújt. A megküldött, augusztus végén kelt irat - kihagyásokkal - így hangzik.

"Korábbi levelemben már jeleztem, hogy az önkormányzat közoktatási szakterületi munkatársával és a Jegyző Asszonnyal részletekbe menő tárgyalásokat folytattunk. A döntéshozatal óta eltelt időszakban ugyanis a közoktatási intézményeket érintően többirányú intézkedés történt, egyes esetekben olyan változások következtek be, melyek részben megakadályozták a közgyűlési határozat egyes pontjainak hatályosulását. Így történt ez az Önök által részletezett 137/1999. (IV. 22.) közgyűlési határozat 4.4/a. pontját illetően. A Velinszky László Általános Iskolában négy tanulócsoporthal nem csökkent az osztályok létszáma. A megszűnt - a Megyei Önkormányzat által korábban fenntartott - Soponyai Gyermekotthonból Székesfehérváron elhelyezett tanulókat ugyanis egy intézményben kellett elhelyezni. Erre a Velinszky László Általános Iskola vált a legalkalmasabbá. Az iskolában egy tanulócsoporthal megszűnt meg, ezen összevonás a 6. évfolyamon valósult meg.

A 137/1999. (IV. 22.) közgyűlési határozat 12/3. pontja rendelkezett arról, hogy a közgyűlés az intézmények közalkalmazottai létszámát összességében 10%-kal csökkenti. Ezen általános, határozati formában történő meghatározás nem minden tekintetben felel meg a jogszabályi rendelkezéseknek. (...)

A közgyűlés 1999. október 14-i rendes ülésére a Jegyző Asszony az önkormányzati költségvetési rendelet módosítási tervezetének előkészítésével javaslatot tesz, mely tételesen rögzíti - a már megtörtént intézkedések alapján - az egyes közoktatási intézmények létszámkereteit.

Székesfehérvár, 1999. augusztus 27.

Üdvözlettel:

Dr. Gelencsér József hivatalvezető-helyettes

Megjegyzés. A közigazgatási hivatal arra a fontos kérdésre, hogy az Ybl Miklós Általános Iskola megszüntetése jogutód nélkül törvényes volt-e, nem válaszolt.

A tanév elkezdődött, most tart a felmérés, hogy az intézményeinknél hogyan alakul a túlóra. Reményeim szerint az őszi fejlesztésekkel, melyeket az október 14-ei közgyűlés jóváhagyott (pedagóguslétszám), nem lesz már probléma. *B. K.*

Együtt az úton...

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata oktatási osztályának Heckenast Gusztáv pedagógus személyében új vezetője lett. 1999. szeptember 29-én a hivatali helyiségben kölcsönös munkamegbeszélést folytattunk, amelyben ismertettük egymással elképzeléseinket az együttműködést illetően, a tájékoztatás módjáról. Jó, ha időben sikerül közös álláspontot kialakítani adott ügyekben a későbbi félreértések elkerülése végett.

A helyi szakszervezetnek továbbra is fontos az érdekegyeztetés eddig bevált formáinak fenntartása, továbbvitele, a SZKÉT (Szombathelyi Közalkalmazottak Érdekegyeztető Tanácsa) működtetése. Ebben az önkormányzat, a munkaadók és a munkavállalók képviselői vannak jelen. Megállapodásainkat írásban rögzítjük, s azt az aláírók igyekeznek betartani.

Év elején megállapodunk a "céllal adott személyi juttatás" összegében, amely idén 40.000 Ft/fő volt. Ekkor az érintettek megkapták az összeg felét, a másik részét zárolták. A tagok írásban és szóban is feltették a kérdést: "Mi lesz a maradék összeggel?" A választ a képviselő-testület IX. 30-i közgyűlésén elfogadott határozata adta meg: döntöttek arról, hogy a pedagógusok, egészségügyi dolgozók és más közalkalmazottak megkapják az idei évre járó "ruhapénz" teljes összegét, tehát a fennmaradó 20.000 Ft-ot. Városunkban ez közel 51.000.000 Ft-ot jelent, amit a város kifizet, s ezzel a megállapodásunkat megtartotta.

Tudjuk, hogy a költségvetés jövő évi összegei az önkormányzatok számára nem mindenben fogadhatók el, ez számunkra a helyi alkut nehezíti meg. Az érdekünk azonos, ne következzen be iskolabezárás, pedagóguslétszám csökkentése "racionalizálás" címszó alatt, amelyről sajnos tudjuk, hogy mit takar.

Ezért csak helyeselni tudom például azt a törekvést, hogy tárgyaló pozícióban lévő tisztségviselőknek továbbképzést szervez a PSZ vezetősége. A Pedagógusok Lapja ebben sokat segíthet, hasznos lehet mindazok részére, akik olvassák, hiszen olyan összeállításokat tesz közzé, amelyekből fontos információkhoz juthatnak a helyi érdekegyeztetésekkel kapcsolatosan. Nem vezet jóra, ha a felek a járható út helyett az árokban haladnak előre, mindenki számára kifizetődőbb együtt haladni a célszerűen megtervezett úton.

Kacsics Kristóf

PSZ szb-titkár, Szombathely

MEGALAKULT A KÖZSZOLGÁLATI SZTRÁJKBIZOTTSÁG

A PSZ székházában 1999. október 5-én megalakult az Országos Közzszolgálati Sztrájbizottság, melynek résztvevői erről sajtókonferenciát is tartottak. További lépésként az alábbi levelet küldték meg ORBÁN VIKTOR miniszterelnöknek.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Az érdekegyeztetés törvényes kereteit a kormány október 12-i döntése a közzszférában felszámolta, nem maradt más törvényes tárgyalási lehetőség, mint a sztrájbizottság létrehozása.

A fentiekre hivatkozással bejelentjük, hogy az aláíró szakszervezetek megalakították az Országos Közzszolgálati Sztrájbizottságot.

Az 1989. évi VII. törvény 2. § (2) bekezdése értelmében kérjük, hogy az egyeztető eljárásban részt vevő képviselőit a kormány nevében kijelölni szíveskedjen. Mivel az érintettek több szakmai ágazathoz tartoznak, ezért kérjük, a tárgyalópartner kijelölésénél erre szíveskedjen tekintettel lenni.

Az 1989. évi VII. törvény 1. § (1) bekezdésében megjelölt, a közalkalmazotti és a köztisztviselői szférában dolgozók gazdasági és szociális érdekei érvényesítésére a sztrájbizottság az alábbi követelésekkel kapcsolatosan kezdeményez egyeztetést:

1. Az országos érdekegyeztetésnek a közzszférában a fennálló törvényeknek megfelelő azonnali újraindítása.
2. Törvényi garancia biztosítása a közalkalmazottak teljes körének 2000. évi béremelésére:
 - ezért szükséges az 1999. évi megvalósult béremeléssel korrigálni a közalkalmazotti illetménytáblát 1,12 bérszorzó alkalmazásával;
 - a pedagógus-munkakörben foglalkoztattak számára a felzárkóztatási program folytatása - a bérszorzó ennek megfelelő emelése, a minőségi bérpótlék reálértékének visszaállítása;
 - egységes felsőoktatási-kutatóintézeti illetményrendszer kialakítása és a két intézményrendszer közötti átjárhatóság megvalósíthatósága érdekében a kutatóintézeti bérelmaradás csökkentése.
3. A köztisztviselői illetményalap összegének 29.900 Ft-ra történő emelése.
4. Az illetményemeléseket a központi költségvetés teljes mértékben finanszírozza, ennek okán az intézmények ne legyenek létszámcsonkításra kényszerítve.
5. A 2000. évi központi költségvetés biztosítsa a költségvetési intézmények működőképességét, a bölcsődei ellátás normatíváját fedezze az állami támogatás.

A sztrájbizottságot létrehozó szakszervezetek tárgyalásos megoldást akarnak a közzszférában kialakult feszültség feloldására.

Budapest, 1999. november 8.

Tisztelettel:

Dr. Vigh László elnök
Agrár- és Kutatási
Dolgozók Szakszervezete
Fehér József főtitkár
Magyar Köztisztviselők és
Közalkalmazottak Szakszervezete

Mester Jánosné elnök
Bölcsődei Dolgozók
Demokratikus Szakszervezete
Borbáth Gábor főtitkár
Pedagógusok Szakszervezete

Dr. Kis Papp László elnök
Felsőoktatási Dolgozók
Szakszervezete
Dr. Kuti László elnök
Tudományos és Innovációs
Dolgozók Szakszervezete

HÉT KÉRDÉS A SZTRÁJKRÓL

1. **Mi a sztrájkjog?**
A dolgozókat - az 1989. évi VII. törvényben meghatározott feltételek szerint - gazdasági és szociális érdekeik biztosítására megilleti a munkabeszüntetés joga. A szakszervezetek szolidaritási sztrájkot is kezdeményezhetnek.
A sztrájkban való részvétel önkéntes, abban való részvételre, illetve az attól való tartózkodásra senki sem kényszeríthető. A jogszerűen sztrájkban részt vevőkkel szemben a munkabeszüntetés befejezését célzó kényszerítő eszközzel nem lehet fellépni.
2. **Mikor kezdeményezhető sztrájk?**
 - Ha a vitatott kérdést érintő egyeztető eljárás hét napon belül nem vezet eredményre, vagy
 - az egyeztető eljárás a sztrájkot kezdeményezőnek fel nem róható ok miatt nem jött létre.
3. **Mikor jogellenes a sztrájk?**
 - Ha nem gazdasági és szociális cél érdekében folytatják, illetve nem szolidaritási sztrájk,
 - alkotmányba ütköző cél érdekében szervezik,
 - munkaügyi vitával rendezhető, bírósági hatáskörbe tartozó munkáltatói intézkedéssel, mulasztással szemben,
 - a kollektív szerződés hatályának ideje alatt, az abban rögzített megállapodás megváltoztatása érdekében folytatják.
4. **Kik nem vehetnek részt a sztrájk szervezésében?**
A közalkalmazotti tanács (üzemi tanács) a munkáltatónál szervezett sztrájjal kapcsolatban pártatlan magatartásra köteles. Sztrájkot nem szervezhet, azt nem támogathatja és nem akadályozhatja. Amennyiben a sztrájk előkészítése és lebonyolítása idején felfüggeszti tevékenységét, akkor korlátozás nélkül szereplője lehet a folyamatnak.
5. **Melyek a sztrájkszervezés első feladatai?**
 - Követelések megfogalmazása, elfogadtatása azokkal, akik érdekében fellépnek, illetőleg részvételükre számítanak.
 - A sztrájkképesség felmérése.
 - Sztrájbizottság létrehozása, bejelentése és a követelések eljuttatása a partner munkáltatói (fenntartói, kormányzati) szervezetekhez (személyhez), tárgyalópartnernek kijelölésének kezdeményezése.
 - Tárgyalások megkezdése, megállapodás létrehozásának megkísérlése.
 - A sztrájk szervezésének előkészületei a szakszervezeti tagság, az érintett munkavállalók körében.
6. **Mi a sztrájbizottság feladata?**
 - Az érintettek felhatalmazása alapján részvétel az egyeztető tárgyalásban, a követelések előterjesztése, tárgyalások folytatása, törekvés megállapodás elérésére.
 - Megállapodás a még elégséges szolgáltatásról, a sztrájk miatt kiesett munkaidőre járó díjazás kifizetéséről.
 - A követelések teljesítésének, kompromisszumos megállapodás esélyének hiányában a sztrájk időpontjának kitűzése, a sztrájk meghirdetése.
7. **Milyen jogok illetik meg a sztrájkot szervező, a jogszerű sztrájkban részt vevő munkavállalókat?**
A sztrájk kezdeményezése, illetve a jogszerű sztrájkban való részvétel nem minősül a munkaviszonyból eredő kötelezettség megsértésének, emiatt a dolgozóval szemben hátrányos intézkedés nem tehető. A jogszerű sztrájkban részt vevő dolgozót megilletik a munkaviszonyból eredő jogosultságok, kivéve a kiesett munkaidőre járó bért. Lehetőség van azonban a sztrájk idejére fizetett díjazásról, juttatásról megállapodni a munkáltatóval. A jogszerű sztrájk időtartamát szolgálati időként kell figyelembe venni. A társadalombiztosítási jogok és kötelezettségek is eszerint alakulnak.

ÉRVEK - ELLENÉRVEK

Az Oktatási Minisztérium és a Pénzügyminisztérium közleménye a pedagógusok illetményének alakulásáról

A pedagógusok minőségi bérpótlékának átalakításáról az 1999. évi költségvetési törvény rendelkezik. Ennek alapján 1999. szeptember 1-jétől a minőségi bérezésre fordítható összeg egy része - mintegy kétharmada - a pedagógusok alaphéremébe épül be, míg a fennmaradó hányad továbbra is a differenciálásra, a kiemelkedő munkavégzés elismerésére szolgál. A pedagógusok illetményére szánt összeg tehát nem csökken, ám felosztása másképpen történik.

Az előző kormányzati ciklusban a pedagógusok reálkeresete jelentős mértékben csökkent. Sem a szükséges források, sem a politikai szándék nem volt meg e kérdés megnyugtató, hosszú távon történő rendezésére. Mivel a művelődési tárca akkori vezetői nem tudták elérni, hogy a kormány hosszú távra szóló elkötelezettséget vállaljon a pedagógusok javadalmazásáról (ld. alaphéremelés), ezért határozott időre szóló keresetnövelési eszközök bevezetésére kerülhetett csak sor mind a felsőoktatásban, mind a közoktatásban (ld. minőségi bérpótlék, óraszámemelés miatti határozott idejű béremelés, Széchenyi-ösztöndíj). Ezeknek a megoldásoknak közös sajátossága, hogy nem épülnek be a pedagógusok, oktatók alaphéremébe, azaz hosszabb távon nem jelentenek garantált keresetnövekedést. A minőségi bérpótlék is egy tanév időtartamára szól, vagyis odaítéléséről szeptemberben mindenütt újra dönteni kellett volna, s mivel nem részesülhetett belőle minden pedagógus, így sokan akkor is elveszítették volna ezt a juttatást, ha a jogszabályok változatlanul maradnak.

A polgári kormány határozott szándéka a pedagógusok felzárkóztatása. Az idei költségvetési évben lehetőség nyílt arra, hogy részben többletforrások bevonásával, részben a kereseti elemek átalakításával a pedagógusok alaphéremébe jelentős (16+3%-os) emelésre kerülhessen sor. Ez az alaphéremelés hosszú távú garanciát jelent, hiszen határozatlan időre szól. Az emelés nem érintette ugyan a pótlékokat, azonban így is hatása volt több más kereseti elemre, így többek között a túlóradíjakra vagy a 13. havi illetményre.

1999. szeptember 1-től a pedagógusokat - a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szabályozása alapján - 3%-os garantált alaphéremelés illeti meg, és részesülhetnek a kiemelkedő munkavégzésért járó illetménykiegészítésben. A pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak átsorolását ennek megfelelően kellett elvégezni.

Az idei évre vonatkozóan teljesültek azok a célok, amelyeket a kormány kitűzött. Júliusig átlagosan 16,25%-kal növekedtek a pedagógusok, s szeptembertől további 3%-os növekedés garantált. A következő évi költségvetést tekintve a fő cél, hogy a bérek reálértéke tovább növekedjen. A kormány által javasolt 8,25%-os emelés ennek lehetőségét megteremti, azonban kétségtelen, hogy a felzárkózás üteme némileg lelassul. Kedvező változás ugyanakkor, hogy a költségvetési tervezet szerint hasonló arányban növekednek a 2000. évben a pótlékokra és a kiemelkedő munkavégzésért járó illetménykiegészítésre fordítható források is.

Szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy az 1999. évben bevezetett pedagógus szakmai szorzó - amely 1999. szeptember 1-jétől 1,19 - változatlanul hatályban marad. Ez azt jelenti, hogy a 2000-ben a pedagógusok garantált alapilletményét ezen szakmai szorzó és az új, 8,25%-kal megemelt közalkalmazotti illetménytábla segítségével kell majd kiszámolni.

A kormány továbbra is kiemelt feladatának tekinti a közoktatásban foglalkoztatottak illetményének hosszú távon történő, megnyugtató rendezését. Ennek érdekében az Oktatási Minisztériumban az érintett partnerek bevonásával megkezdődött egy több évre vonatkozó javaslat és megállapodás kidolgozása.

Budapest, 1999. október 14.

Oktatási Minisztérium

Pénzügyminisztérium

A Pedagógusok Szakszervezete titkárságának közleménye a pedagógusok illetményének alakulásáról

A PSZ titkársága nagy figyelemmel tanulmányozta az OM-PM közös közleményét a pedagógusok illetményének alakulásáról, és az alábbiakat állapítja meg:

1. A közleményben összemosták az alaphérem, az illetmény és a kereset fogalmát. A közlemény illetményalakulásáról szól, a benne található adatok többsége viszont csak egy illetményelem változására vonatkozik. Álláspontunk szerint valamennyi munkavállaló, így a pedagógus is, nettó keresetéből kénytelen megélni.

2. Az alaphérem - általunk sem vitatott - %-os növekedése, az infláció, az adó- és járulékszabályok miatt, gyakorlatilag nem járt érzékelhető reálkereset-növekedéssel. Ennek eredményeként a

"fókuszált" pedagógus-bérezés 1999. évben nem elsősorban a felzárkóztatást, hanem a szinten tartást szolgálhatta.

3. A közlemény is elismeri, hogy a szeptember 1-jén életbe lépett 3%-os alaphéremelés nem jár keresetnövelő hatással, mert nem többletforrások bevonásával, hanem egy meglévő kereset-elem, a minőségi bérpótlék átalakításával történt meg.

4. Az alaphérem emelése nem vagy alig fejtett ki érzékelhető hatást a többi pedagóguskereset-elemre. Az OM-PM-közlemény következő mondata: "Az emelés nem érintette ugyan a pótlékokat, azonban így is hatása volt több más kereseti elemre, így többek között a túlóradíjakra vagy a 13. havi illetményre" - csak részben felel meg a valóságnak. Az alaphéremelés kizárólag azokat a kereset-elemeket érintheti, amelyek részben vagy egészében az alaphérem alapján kerülnek kiszámításra. Az 1999. évre elfogadott költségvetési törvény nem többek között, hanem gyakorlatilag csak erre a két kereset-elemre engedte meg az alaphéremelés értéknövelő hatásának érvényesülését.

5. A PSZ titkársága üdvözli e kijelentést: "A polgári kormány határozott szándéka a pedagógusok felzárkóztatása." Igényli ugyanakkor, hogy ez a szándék érzékelhető reálkereset-növekedést eredményezzen. Ehhez sem az 1999. évi, sem - a költségvetési törvényjavaslatban szereplő paraméterek alapján - a 2000. évi pedagógus-bérezés mértéke nem megfelelő. Ezekkel a mértékekkel a "polgári kormány határozott szándéka" nem teljesül.

6. A PSZ alapvetően érdekelt a közoktatásban foglalkoztatottak illetményének hosszú távon történő, megnyugtató rendezésében. Ezért juttattuk el ezzel kapcsolatos javaslatainkat az oktatási miniszterhez. Úgy gondoljuk, hogy az abban foglaltak megvalósíthatók, és ezek alapján egy, több évre vonatkozó megállapodás megkötődhet. A források a gazdaság növekedésében rendelkezésre állnak. A biztosításuk alapvetően politikai döntés függvénye.

7. Amennyiben az OM-PM-közlemény célja a tárcákhoz érkezett egyéni pedagógus levelek megválaszolása, felhívjuk a közleményt kiadók figyelmét, hogy az érvényben lévő jogszabályok értelmében az egyéni állampolgári leveleket, a feltett kérdéseket a címzettnek névre szólóan kell megválaszolni.

Az OM-PM-közlemény utolsó mondatából is kiolvasható, hogy a labda most már a kormány térfelén van. A megoldás nemcsak a közoktatás, hanem valamennyi polgár, a magyar társadalom érdeke.

Budapest, 1999. október 25.

Pedagógusok Szakszervezete Titkársága

*

GAZDASÁGI MINISZTERIUM

Dr. Szabó Endre elnök úr

Szakszervezetek Együttműködési Fóruma

Tisztelt Elnök Úr!

Tájékoztatnom arról, hogy a kormány október 12-i ülésén határozatot fogadott el a költségvetési szféra társadalmi párbeszéd-rendszeréről. A határozat rögzíti, hogy a költségvetési szférában a kormány a társadalmi párbeszéd rendszerét a jövőben az ágazatok-alágazatok szintjén kívánja működtetni. A központi közigazgatási szervek (minisztériumok, országos hatáskörű szervek) feladata, hogy a felügyeletük, irányításuk alá tartozó tevékenységi területeken, illetve a költségvetési fejezetükbe tartozó intézmények körében - a sajátosságoknak megfelelően - lehetővé tegyék az egyes jogállási törvényekben az érdekképviselet számára biztosított véleményezési, javaslattevési jogosultságok érvényesítését, ágazati-alágazati egyeztető fórumok működését.

A határozat értelmében a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó területeken a társadalmi párbeszéd rendszere az eddigiek szerint működhet a továbbiakban is, azaz a törvény 35. § (1)-(2) bekezdése szerinti ágazati érdekegyeztető fórumok fenntarthatók, és további ilyen fórumok hozhatók létre.

A köztisztviselők jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó területeken működtetett Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórumot a kormány át kívánja alakítani úgy, hogy a közigazgatás-tevékenységi ágazatban, annak a törvény

hatálya alá tartozó területein egy központi közigazgatásban illetékes ágazati fórumot kíván létrehozni, és külön biztosítja az intézményes egyeztetéseket az önkormányzati igazgatásban dolgozó köztisztviselők számára.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény 4. §-a szerinti országos érdekegyeztető fórumot (KIÉT) a kormány nem kívánja a továbbiakban működtetni, a közalkalmazottak vonatkozásában a társadalmi párbeszéd meghatározó színterévé szintén az ágazati-alágazati fórumok válnak. A kormány döntése előtt az egyes minisztériumok nyilatkoztak az általuk működtetni, létrehozni szándékozott ágazati-alágazati fórumokról, aminek alapján úgy ítélik meg, a közalkalmazottakat foglalkoztató fő tevékenységi ágazatokban az egyeztetés intézményes keretei biztosítva lesznek.

A kormány az érdekképviselők által javasolt, a költségvetési szféra egészének társadalmipárbeszéd-fórumot biztosító országos konzultatív tanács létrehozásával nem értett egyet.

A kormány határozata alapján az érintett minisztériumok a közeljövőben áttekintik a három jogállási törvény érdekegyeztetésre, az egyeztető fórumokra vonatkozó jelenlegi szabályait, és javaslatokat dolgoznak ki a szükséges módosításokra. Ugyancsak áttekintik, hogy a megszűnő, illetve átalakítandó fórumok esetén az adott területen milyen intézményes eljárási keretek között biztosítható a jövőben az érdekképviselők véleményezési jogának a gyakorlása.

Budapest, 1999. október 21.

Üdvözléssel: Chikán Attila miniszter

*

Magyar Köztársaság miniszterelnökének

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZE) tudatában van, hogy az idei év sok megpróbáltatása negatív hatást gyakorolt az ország gazdasági-pénzügyi helyzetére. *A közintézmények működését, bér- és kereseti viszonyait is súlyos gondok jellemzik. Az illetményalapok idei befagyasztása következtében a közszféra reálkeresetei főként csak azokon a területeken nőttek, ahol ezt külön jogszabályi rendelkezések kényszerítették ki.*

Bár a KSH 15,3%-os nettó keresetnövekedést mutat ki az első félre, a múlt év hasonló időszakához viszonyítva, de felhívja a figyelmet, hogy a szórás rendkívül nagy. Felmérésünk szerint a munkavállalók 52%-ának néhány százalékkal nőtt, a 48% egy részének szinten maradt, jelentős részének pedig csökkent a reálkeresete. A nemzetgazdasági nettó átlagkereset 49.820 Ft (szellemi foglalkozásúaké 62.978 Ft), míg a költségvetési szféráé 48.720 Ft (szellemi foglalkozásúaké 54.090 Ft).

Ez igazolja, hogy *a közszféra átlagkeresete nem csupán a versenyszférához, de a nemzetgazdaság átlagához viszonyítva is indokolatlan mértékben marad el.*

Jogos az igény, hogy *a közszféra keresetei jövőre és azt követően a nemzetgazdasági átlagnál dinamikusabban növekedjenek, ha nem akarjuk, hogy a leszakadás végzetessé váljék. Az EU-hoz való csatlakozásnak is mind exponáltabb témája az uniós országok és a hazai bérszínvonal közötti jelentős különbség, s ennek következtében a közfeladatok ellátásának romlása.*

Tudjuk, hogy az évtizedes lemaradás nem orvosolható egyik napról a másikra. *Javasoljuk a kormánynak: kössünk középtávú felzárkóztatási megállapodást a közszolgálati alkalmazottak bér-, kereseti és szociális helyzetének javítására, a közszolgálat modernizációjára, a jogviszony korszerűsítésére és az uniós csatlakozással összefüggő közös feladatokra.*

Üdvözljük, hogy a kormány felhagy ez évi gyakorlatával, mely az illetményalapok befagyasztását jelentette. *A 2000. évi költségvetési javaslat azonban nem felel meg a kormány által szándékolt 2,25%-os reálkereset-növekedésnek sem. Az inflációt ugyanis az alsó értéken (6%) veszi figyelembe, s nem számol az SZJA (1-1,5%-os) keresetcsökkentő hatásával.*

Megalapozatlan a természetes fogyás következményeként tervezett 3%-os létszámcsonkítás és bértömeg-növekedés is. A kormány, sőt a Világbank is elismeri, hogy egyes területeken létszámbővítésre van szükség. Létszámmegtakarításra csak a feladatok és a struktúrák változtatása mellett lehet gondolkodni. Nem fogadhatók el azok az érvek sem, amelyek a közszféra finanszírozhatósági problémáit az elmaradt reformokkal indokolják: *Ezért ugyanis a kormányok (az előzők és a jelenlegi) felelő-*

sek, és méltánytalan a lakosságot és a közszféra alkalmazottait büntetni.

Indokolhatatlan, hogy az illetményalapok 2000. évi növekményének alapját az 1998. december 31-ei állapot szerinti összegek képezik. Az idén a közszféra alkalmazottainak bruttó bére 8-10%-kal emelkedett, következésképpen az illetményalapok valorizálás nélküli 8,25%-os emelése a közszféra döntő többségében semmiféle törvényi garanciát nem ad a jövő évi béremelésre, sőt a közszféra már ma is rendkívül zilált bérvizonyainak szélsőségesen eltérő állapotához vezet. Megjegyezzük, hogy a valorizálás nem hártana értékelhető többletterhet a költségvetésre.

A SZE jövőre a közszférában a reálkeresetek 3,5%-os növekedését, a bruttó keresetek mintegy 12%-os (infláció 8%, SZJA-hatás 1-1,5%), a központi költségvetési forrásból biztosított beralap 8-9%-os és az illetményalapok legalább 14%-os emelését tartja indokoltnak és reálisnak. Olyan nyugdíjemelést tart elfogadhatónak, amely minden nyugdíjasnak szavatolja nyugdíja reálértékének növekedését.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Meggyőződésünk, hogy javaslatunk mértéktartóak, figyelembe veszik az ország, a költségvetés lehetőségeit, tükrözik a közszféra foglalkoztatottainak minimális elvárásait, s számíthatnak a társadalom megértésére is. A SZE és tagszervezetei 274.000 aktív munkavállaló és 150.000 nyugdíjas szakszervezeti tag képviselőjében kéri Önt, hogy az állami költségvetéshez benyújtott módosító indítványok kormányzati megítélése során legyen megkülönböztetett figyelemmel a közszféra helyzetére, a méltánytalanul alacsony keresetek javítására, a jogos érdekképviselői törekvések támogatására.

Bízva megértésében, az állampolgárok humán ellátását szolgáló közintézmények működése iránti elkötelezettségében és felelősségérzetében, üdvözléssel:

Budapest, 1999. október 28.

Dr. Szabó Endre, a SZE elnöke

*

A Magyar Köztársaság Miniszterelnöke

Dr. Szabó Endre úrnak,

a SZE elnökének

Tisztelt Elnök Úr!

Az 1999. október 28-án írott levelét köszönettel megkaptam. Mint azt már az 1999. szeptember 16-án megtartott Gazdasági Tanács ülésén is jeleztem, a szakszervezeteknek a közszféra bér- és kereseti viszonyaival, a közintézmények működésével kapcsolatosan megfogalmazott elemzéseinek egy részével egyetértek, más részével azonban nem.

Ugyanakkor örömmel olvastam levelében azt a kezdeményezési szándékot, amely szerint azt javasolja, hogy a kormány kössön egy középtávú felzárkóztatási megállapodást a közszféra szereplőivel. Ezúton szeretném jelezni Önnek, hogy a kormány kész egy ilyen megállapodás előkészítését célzó tárgyalássorozatra.

Javaslatom a következő: kezdődjenek megbeszélések a felzárkóztatási megállapodás tartalmi elemeinek körvonalazására. Jöjjön létre egy olyan munkabizottság, amely kidolgozza ennek a megállapodásnak a teljes szövegét. Ezekre a tárgyalásokra a kormány részéről Stumpf István miniszter urat jelölöm ki.

Amennyiben a megállapodás konkrétumairól a SZE és a kormány képviselőinek sikerül egyezsége jutnia, a tárgyalások befejező szakaszába magam is szívesen bekapcsolodom.

Budapest, 1999. november 8.

Munkájához sok sikert kívánva

szívélyesen üdvözléssel:

Orbán Viktor

Figyelemre méltó, hogy a miniszterelnök válasza a közszolgálati sztrájkbizottság megalakulását követően született.

(Szerk.)

Levél a pénzügyminiszterhez

Hogyan jelentkezett egy általános iskola tantestületének bérében az 1999. évi 16+3%-os alapbéremelés?

A váci Radnóti Miklós Általános Iskola 46 kinevezett pedagógusának bérhelyzetét vizsgáltam, akiknek átlag életkora 42 év.

Az 1998. december 31-i állapotot tekintetem kiinduló helyzetnek. A vizsgált alapilletmények átlaga bruttó 48.610 Ft volt. Ehhez többféle címen járulnak kiegészítő tételek. Ilyenek pl.: további szakképesítés miatti szorzó, kötelező óraszám emelkedése miatti béremelés, pótlékok kiemelt feladatokért (osztályfőnöki munka, munkaközösség-vezetés, étkezés-nyilvántartás), valamint címpótlékok és minőségi bérpótlék. Mindezeket az alapilletménnyel egyesítve a bruttó átlag összér 61.378 Ft. Ennek a bruttó összérnek kb. 79%-át teszi ki az alapilletmény. A többi bértételt a bértábla befagyasztása miatt nem érintette az 1999. évi 16+3%-os béremelés. Az alapilletmény növekedett értékéhez hozzáadva a többi bérelemet, 1999 szeptemberében az átlag bruttó összér 69.568 Ft lett iskolánkban, ami az összér 13,3%-os növekedését jelenti.

- 19% feletti emelkedés 3 főnél volt tapasztalható. Közülük ketten tavaly nem kaptak minőségi pótlékot, most igen. Egy kolléga gyes-ről jött vissza, osztályfőnöki pótlékkal nőtt eddigi bére.
- 19%-os emelkedés 6 kollégánál jelentkezett. Egyiküknek sem volt és lett minőségi pótléka. Többirányú képesítésük nincs, többletfeladatot nem látnak el.
- 15% és 19% közötti növekedés 11 főnél történt. Általában olyan kollégák, akiknek egy pótlékuk van.
- 10% és 15% közötti a növekedés 16 főnél.
- 10% vagy annál kevesebb emelkedés 10 kollégánál tapasztalható.

Tehát valaki minél többféle feladat miatt kapott valamilyen pótlékot, vagy címpótlékkal, minőségi pótlékkal elismerték kiemelkedő munkáját, annál kisebb összérnövekedést ért el ebben az évben.

1999-ben tehát a bérek közti különbségek közeledtek egymáshoz. Ez viszont nem áll összhangban azzal a törekvéssel, hogy az oktatásban a minőséget biztosítsuk.

Több helyen volt olvasható, hogy a pedagógusbérek augusztusig 16,25%-kal, majd szeptembertől további 3%-kal növekedtek. Ez érthetetlen számomra, hiszen az alapbérek emelkedtek 16%-kal, ami az összérnek csak ennél kisebb mértékű emelkedését eredményezhette máshol is. A szeptemberi 3%-os emelkedés pedig plusz pénzt nem hozott a rendszerbe, csak más elosztásban juttatta vissza az érintettekhez, ami szintén a nivellálódást segítette.

Még egyszer kiemelném, hogy nálunk 1998. december 31-éhez képest 1999 szeptemberére 13,3%-os volt a bruttó béremelés. Az egész év átlagára kivetítve még ennél is kisebb mértékű az emelkedés.

Az eddig említett adatok nem tartalmazzák az adórendszer megváltoztatásából adódó hatást bérhelyzetünkre.

Számításaim az érintettek körére vonatkozóan egy-két helyen nem biztos, hogy pontosak, mivel a túlóra- és helyettesítési díjak néhol megemelhetik a bruttó bért úgy, hogy amiatt a kolléga magasabb adósávba tartozik.

1998-ban 700.000 Ft alatti sávba kb. 8 fő tartozott. Az általuk fizetett éves adó 158.000-195.000 Ft között mozgott, amelyet 50.400 Ft alkalmazotti kedvezmény csökkentett. Így kb. 107.000-145.000 Ft közötti adót fizettek. 1999-ben 164.000-198.000 Ft között mozog éves adójuk. Az alkalmazotti kedvezmény 36.000 Ft lett. Így ez évi adójuk 128.000-162.000 Ft között mozog majd. Tehát adóterhük növekedett.

700.001-1.000.000 Ft között keresett 1998-ban kb. 31 fő. Adójuk 193.000 és 310.000 Ft között mozgott. Az alkalmazotti kedvezményt kiszámítva 143.000-260.000 Ft között fizettek adót. 1999-ben 198.000-313.200 Ft között mozog adójuk. A 31 kolléga közül 17-nek megmaradt az adókedvezménye, így ők 162.000-274.000 Ft között fizetnek ez évben. 14-en elvesztették adókedvezményüket, ők 260.000-312.000 Ft között adóznak. Adóterhük jelentősen növekedett.

1998-ban 1.000.000 Ft fölött 7 kollégának volt a bruttó bére. Ők 1998-ban 310.000 Ft fölötti adóból 50.400 Ft-tal csökkentve 260.000 Ft feletti adót fizettek. 1999-ben 313.000 Ft felett van adójuk, és kedvezményre nem jogosultak. Így az adórendszer őket is fokozottabban érinti. Reálbér-emelkedés többnyire azoknál nem történt, akik magasabb pótlékkal rendelkeztek, és adóterhük jelentősen növekedett.

Amennyiben 2000-ben az adó mértéke és a sávok határa nem változik, akkor hiába lesz 8,25%-os bérnövekedés. Többeknek kerül kedvezőtlen sávba adópozíciója, és az adójóváírás minimális mértékű megemelése sem javít ugyanezek helyzetén. Így reálbér-emelkedésük elmarad majd a kimutatott tervezett mértéktől.

Nagyon helyesnek tartjuk a kormány szándékát, hogy az alapbérek emelésével hosszú távú garanciát kívánt biztosítani a tárcához juttatott összegből. Az is örömmel tölt el bennünket, hogy 2000-ben az emelkedés már a többi bérelemet is érinti. Becsapottnak érezzük viszont magunkat abban a tájékoztatásban, hogy a bérintézkedések kiemelt felzárkóztatást biztosítottak 1999-ben a pedagógusok számára. Mindenhol a 19% hangzik el, de látható, hogy a tények mást mutatnak. Azt hisszük, hogy jobban megbízhatna a tárca és a kormány a pedagógusok helytállásában, és nyíltan eléjük tárná a lehetséges felzárkóztatás ütemét, s a közvéleményt reálisan tájékoztatná bérhelyzetünkről.

Köszönjük, hogy a levelemben leírtakra odafigyelt. Reméljük, segítséget tudunk nyújtani a pedagógusok bérhelyzetének reálisabb, konkrétabb áttekintéséhez.

Vác, 1999. október 27.

Tisztelettel:

Dr. Chikáné Sarodi Judit szb-titkár

KÖZLEMÉNY LAPUNKRÓL

A régi formában, de megváltozott tartalommal megjelenő Pedagógusok Lapját településenként minden alapszervezetünknek - a hírlevél korábbi címlistája alapján - ingyen megküldjük. A PSZ szervezetei tehát előfizetés nélkül kapják meg a lapot, mégpedig településenként egy címre postázva. Az egyes intézményekhez a PSZ települési szervezetei juttatják el.

Minthogy azonban számos önkormányzat, oktatási és kulturális intézmény, valamint egyéni érdeklődő is szeretne hozzájutni a PSZ sajtóorgánumához, ezt - előfizetés ellenében - eljuttatjuk hozzájuk.

Az évi előfizetési ár 2.400 forint, amelyet egy összegben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek pedig - megrendelő levelük alapján - csekket postázunk. Csak a befizetés megérkezését követően, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetések a következő fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 80.000 forint, fél oldalas 40.000, negyed oldalas 20.000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 30 forint. Minden egyes díjtételt 25 százalékos áfa terhel.

KÖZOKTATÁSUNK A XX-XXI. SZÁZAD FORDULÓJÁN

A pedagógustársadalom összetétele és életkörülményei

ÍRTA: ÁROK ANTAL

Létszámok, arányok

A magyar közoktatásban dolgozó pedagógusok létszáma a XX. század utolsó évtizedében 166.042-ről (1990/91-es tanév) 162.551-re (1998/99-es tanév), 2,1%-kal csökkent (1. sz. tábla). Ez a tendencia az 1999/2000-es tanévben tovább folytatódik, hiszen a legutóbbi tanévváltás során jó néhány városban intézmény-összevonásokra és -megszüntetésekre is sor került, és a 2000. évi költségvetési kilátások is ezt valószínűsítik. Ugyanebben az időszakban a tanulólétszám 9%-kal, 2.075.030-ról 1.888.135-re csökkent (2. sz. tábla). Miközben az óvodában az egy pedagógusra jutó óvodás 11,6-ról 11,7-re emelkedett (a 100 férőhelyre jutó óvodások száma is alig módosult, 101,4), az általános iskolában az egy pedagógusra jutó tanulók száma 12,5-ről 11,6-ra, a középiskolában pedig 12,7-ről 12,0-ra csökkent. A csoportlétszámok alakulásánál is hasonló a helyzet. Az óvodai csoportok létszáma évtizedünkben alig változott (24,4-24,0). Az általános iskolákban átlag 2 fővel, a szakképzésben 1,5-del, a középiskolákban 2,6 fővel csökkentek az osztálylétszámok. A gyógypedagógiai intézményekben viszont 11,3-ről 11,9-re növekedtek (3. sz. tábla).

E változások pénzügyi szempontból rontották a magyar közoktatás helyzetét, hiszen az egy tanulóra vetített költség a kisebb csoportlétszámok, valamint a tanuló-pedagógus arány változása miatt nagyobb lett. A magyarországi település- és intézményhálózat, a nagy számban található kistéleplések és kisiskolák, az intenzív oktatási módszerek által igényelt csoportbontások is mind-mind a pénzügyileg "kedvező" arányok kialakulása ellen hatnak. Tehát a tanulólétszám csökkenése nemcsak társadalmi, demográfiai összefüggései miatt jelentett problémát, hanem oktatásfinanszírozási szempontból is. A központi költségvetési forrásokat ugyanis gyermeklétszám (fejkvóta) alapján kapják meg az iskolafenntartók. Ezért a kilencvenes években nemcsak az infláció, a szakmai szempontokat mellőző költségvetési döntések, hanem a tanulólétszám csökkenése, majd alacsony szinten való stagnálása is jelentős forrásokat vont ki a közoktatásból. Így a létszámváltozások következtében lehetséges pedagógiai, szakmai előnyök nem vagy alig érvényesülhettek.

1. sz. tábla Pedagóguslétszám

Intézmény/ped. képesítés	1990/91	%	1998/99	%
Óvodában	33.635	20,3	31.986	19,7
felsőf. képesítéssel	25.668	76,3	29.589	92,5
középfokú képesítéssel	6.324	18,8	1.738	5,4
képesítés nélkül	1.643	4,9	659	2,1
Általános iskolában	90.511	54,5	83.404	51,3
tanítói képesítés	35.521	39,2	36.069	43,2
tanári képesítés	52.461	58,0	45.254	54,3
képesítés nélkül	2.529	2,8	2.081	2,5
Szak- és szakmunkásképző iskolában	12.831	7,7	8.777	5,4
pedagógiai képesítéssel	4.243	33,1	3.353	38,2
szakoktató ped. kép.	4.771	37,2	4.092	46,6
szakokt. ped. kép. nélkül	3.817	29,7	1.332	15,2
Középiskolában	22.902	13,8	31.353	19,3
középisk. tanári kép.	16.526	72,2	21.523	68,6
Gyógypedagógiai intézményben	6.163	3,7	7.031	4,3
gyógypedagógiai kép.	3.948	64,1	4.256	60,5
Összesen	166.042	100,0	162.551	100,0

Forrás: KSH

2. sz. tábla Tanulói létszám (ezer fő)

Megnevezés	1990/91	%	1998/99	%
Óvodás gyermek	392	18,9	376	19,9
Alapfokú oktatásban tanuló	1.167	56,2	1.003	53,1
Szak- és szakmunkásképző	222	10,7	128	6,8
Középfokú oktatásban tanuló	292	14,1	377	19,9
Gyógypedagógiai intézmény	39	1,9	44	2,3
Összesen	2.075	100,0	1.888	100,0

3. sz. tábla Pedagógusok, tanulók, osztályok

Intézmény	Tanuló/pedagógus		Csoportlétszám	
	1990/91	1998/99	1990/91	1998/99
Óvoda	11,6	11,7	24,4	24,0
Ált. isk.	12,5	11,6	23,2	21,2
Szak- és szakmunk. isk.	17,3	14,6	29,1	27,6
Középiskola	12,7	12,0	30,9	28,3
Gyógyped. intézmény	6,4	6,3	11,3	11,9

Forrás: KSH

A XX. század végén a hazai pedagógusok egyötöde óvodában, több mint fele általános iskolában, közel egyötöde középiskolában dolgozik. A kilencvenes években csökkent az óvodában, az általános iskolában és a szak- és szakmunkásképző iskolában foglalkoztatott pedagógusok száma és aránya is. Nőtt a gyógypedagógiai intézményekben, de különösen középiskolákban (8451 fővel, 13,8%-ról 19,3%-ra) dolgozó pedagógusok száma (1. sz. tábla). Mindezek nemcsak a gyermeklétszám-változásokkal, hanem az iskolaszervezet átalakulásával, elsősorban a középfokú oktatás expanziójával függnek össze. Hiszen a gyermek- (tanulói) létszám csökkenése elsősorban az óvodát és az általános iskolát érintette. A demográfiai hullám (a hetvenes években született ún. második Ratkó-nemzedék) ugyan már a kilencvenes évek második felére a középiskolát is elhagyta, ám itt jelentős létszámcsökkenés nem következett be (2. sz. tábla), mert időközben 40%-ról 60%-ra nőtt a középiskolai tanulók aránya a 14-17 éves népességből. Az arányeltolódás részbeni "forrása" a szakiskolák és szakmunkásképző iskolák leépülése, illetve szakközépiskolává alakulása.

Képesítés, foglalkoztatás

Évtizedünkben a magyar óvodapedagógusok körében jelentősen növekedett a felsőfokú képesítéssel rendelkezők aránya. Amíg a kilencvenes évek elején 76,3% volt a diplomás óvónők aránya, most 92,5%, miközben a képesítés nélküliek aránya 4,9%-ról 2,1%-ra csökkent. Ők, valamint az 5,4 százaléknál kevesebb középfokú végzettségű óvónő jelentős része munkája mellett felsőfokú tanulmányokat folytat. Az általános iskolában változott a tanítók-tanárok aránya, azaz a pedagóguslétszám csökkenése nagyobb mértékű volt a tanárok, mint a tanítók körében (1. sz. tábla). Változatlanul 2% fölött van a képesítés nélküliek aránya. (Nyilván olyan kollégákról van szó, akik már megkezdtek tanulmányaikat valamelyik pedagógusképző intézményben, de még nem fejezték be.)

A szak- és szakmunkásképző iskolákban felére csökkent, de még mindig magas (15,2%) a pedagógusképesítéssel nem rendelkező szakoktató. A középfokú oktatás expanziójával összefüggő változások következtek be a középiskolákban. Egy évtized alatt közel 37%-kal nőtt a középiskolákban tanító pedagógusok száma, miközben a középiskolai tanári képesítéssel rendelkezők aránya 72,2%-ról 68,6%-ra csökkent. Az okok közé sorolhatjuk a 6 és 8

osztályos gimnáziumok megjelenését, általános iskolák és szakmunkásképzők középiskolává fejlesztését éppúgy, mint a pedagóguspálya elhagyását, illetve el nem kezdését. Az egyetemet végzett pedagógusok képesek ugyanis a leginkább a jobb kereseti lehetőségeket biztosító versenyszakmákban elhelyezkedni. Több ezer pedagógus dolgozik biztosítási területen, idegenforgalomban, kutatási területen, vám- és adóhivatalokban. Informatika, idegen nyelv, matematika, fizika, kémia, biológia szakos kollégáink gyarapítják a pályaelhagyók táborát.

A magyar pedagógustársadalmat a munkanélküliség nem győttörte meg. Miközben a kilencvenes évektől a munkanélküliségi ráta nemzetgazdasági átlagban tartósan 10% fölé emelkedett, a közoktatásban a nyilvántartott munkanélküli pedagógusok aránya a "csúcson" idején (1995-ben és 1999-ben) is 4% alatt maradt. A munkahelyek megőrzése, a munkanélküliség alacsony szinten tartása a PSZ országos és helyi (települési) érdekvédelmi tevékenységét dicséri. Hiszen kötelező óraszámok emelésének kormányzati szándéka eredetileg jóval nagyobb volt, mint ahogy az 1996/97-ben bekövetkezett. Sőt a csoportlétszámok emelése is napirenden volt. Mindez együttesen 20-25 ezer pedagógust tett volna feleslegessé. (Az 1995. novemberi tüntetés és decemberi egynapos sztrájk "eredménye" talán ennek megakadályozása volt Fodor Gábor miniszter lemondásán kívül. A keresetek reálértékének jelentős csökkenését sajnos sztrájkjal sem tudtuk megállítani!)

Jelentősebb arányú volt a létszámcsökkenés a közoktatásban alkalmazott fizikai (technikai) foglalkoztatottak tekintetében. 1995-től kezdődően évente 4-8%-kal kevesebb technikai közalkalmazott segíti a nevelési-oktatási intézményekben folyó munkát. Ezek a változások részben a technikai dolgozók közéjszféra felvételével, részben a vállalkozási szférába való átcsoportosításával is összefüggnek.

Területi (regionális) összefüggések

A magyar pedagógusok több mint kétharmada városi településen dolgozik, minden hetedik kolléga fővárosi, minden negyedik megyei jogú nagyvárosi intézményben. Az intézmények száma tekintetében természetesen nem ilyen városra koncentráltak az arányok. Így a 4701 óvodai és a 3732 általános iskolai intézmény több mint fele nem városi településen működik. A szak- és szakmunkásképzők és középiskolák döntő többsége természetesen városban található, hiszen a középiskolai képzés tipikusan városi funkció.

A területi adatok jól demonstrálják a főváros, illetve Közép-Magyarország túlsúlyát minden adat tekintetében. Az egyes szám-sorok arányainak vizsgálata azonban érdekes eltéréseket mutat (4. sz. tábla). A népesség 28%-a él itt, ám itt állítják elő a GDP 41,8%-át. A tanulói létszám aránya viszont csak 25,8%, a pedagógusoké 26,7%. E központi régió kívül egyetlen terület részesedik a népességénél nagyobb arányban a GDP-ből. Ez a nyugat-dunántúli régió. Viszonylagosan itt oktatja-neveli a legtöbb pedagógus a tanulókat. Ebben a térségben található a tanulók 9,8%-a, a pedagógusoknak viszont 11,9%-a. Ezzel ellentétben Észak-Magyarország (tanulók: 13,2 %, pedagógusok: 12,5%) és az Észak-Alföld (16,6-15,5%) helyzete. Ráadásul ezekben a régiókban a legrosszabb a népesség "GDP-termelő képessége". Az észak-magyarországi népesség aránya 12,7%, GDP-részesedése csupán 8,7%, az észak-alföldi népesség aránya 15,1% GDP-részesedése pedig csak 10,6%.

A létszámadatok azt is megmutatják, hogy "kisiskola-probléma" leginkább a dél- és nyugat-dunántúli, valamint az észak-magyarországi területeket sújtja. Ezekben a térségekben a tanulói átlaglétsszám alig éri el a 200 főt, a pedagóguslétszám pedig a 17-18 főt iskolánként.

4. sz. tábla

Területi (regionális) adatok

(1998/99)

	Közép-Magyarország (Budapest, Pest megye)	Közép-Dunántúl (Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém megyék)	Nyugat-Dunántúl (Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala megyék)	Dél-Dunántúl (Baranya, Somogy, Tolna megyék)	Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád megyék)	Észak-Alföld (Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék)	Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megyék)	Összesen
Óvoda								
gyermeklétszám	96 584	43 204	35 312	37 210	48 056	63 285	51 216	374 367
intézmény	990	524	546	587	683	721	650	4 701
pedagógus	8 687	3 648	3 137	3 205	4 023	5 044	4 242	31 986
Általános iskola								
tanulók	240 467	100 722	92 817	93 736	129 824	165 747	131 895	964 248
intézmény	723	439	464	462	629	556	459	3 732
pedagógus	21 054	9 091	8 698	8 561	11 050	13 794	11 156	83 404
Gyógy- és szellemi int. int. int.								
tanulók	10 986	5 511	4 009	5 085	6 174	7 093	5 481	44 339
intézmény	127	89	50	73	124	139	78	680
pedagógus	2 244	848	710	737	795	907	790	7 031
Szak- és szakmunk. isk.								
tanulók	26 381	16 028	14 009	13 963	16 986	22 595	18 241	128 203
intézmény	114	68	59	56	56	84	72	509
pedagógus	1 820	1 073	866	1 093	1 072	1 614	1 233	8 777
Középiskola								
tanulók	113 179	39 077	38 161	34 028	47 796	54 500	49 885	376 626
intézmény	329	112	103	99	111	139	143	1 036
pedagógus	10 320	2 952	3 193	2 753	3 787	4 289	4 049	31 353
Részesedés a GDP-ből (%)	41,8	10,0	10,2	7,8	8,7	10,6	10,9	100,0
Részesedés a népesség-ből (%)	28,3	11,0	9,8	9,7	12,7	15,1	13,4	100,0
A tanulói létszám aránya (%)	25,8	11,3	9,8	9,7	13,2	16,6	13,6	100,0
Pedagógus létszám aránya (%)	26,7	10,6	11,9	9,8	12,5	15,5	13,0	100,0

Forrás: KSH. A közoktatás területi adatait az EU-konform statisztikai régiók szerint mutatjuk be.

Foglalkozásonkénti bér- és kereseti adatok 1998

(A válogatást az Országos Munkaügyi Módszertani Központ adatai alapján a PSZ Országos Irodája adja közre.)

5. sz. tábla

Foglalkozás	Bruttó alaphér Ft/fő/hó	Teljes kereset Ft/fő/hó
Pénzügyi, biztosítási tevékenys. folytató részegys. vez.	*	*
Hírközlési és postai tevékenységet folytató részegys. vez.	223 188	318 174
Marketing tevékenységet folytató részegység vezetője	218 804	268 584
Ipari tevékenységet folytató részegység vezetője	204 590	256 464
Országos közigazgatás középszintű vezetője	156 838	244 050
Könyvvizsgáló, könyvszakértő	203 112	219 185
Bíró	133 365	196 291
Területi közigazgatás középszintű vezetője	124 509	196 144
Üzemgazdász, ügyvitelszervező	107 561	178 960
Helyi önkormányzat középszintű vezetője	115 931	165 530
Adószakértő	142 374	161 740
Közgazdász	127 955	160 594
Növényolajgyártó	81 760	153 826
Agrár tevékenységet folytató részegység vezetője	115 054	135 259
Revizor	100 476	128 588
TV, rádió műsorszerkesztő	113 857	128 352
Olajbányász	83 104	128 297
Vegyész	100 019	127 872
Gépészmérnök	104 423	127 225
Gyógyszerész	96 815	123 015
Állatorvos	87 451	113 356
Költségvetési intézmény vezetője	65 084	109 301
Biológus, botanikus, zoológus	70 196	104 852
Tűzrendész	85 563	102 786
Nyomdász	62 206	100 405
Szakorvos	68 447	94 739
Felsőfokú tanintézeti oktató	62 019	85 641
Élelmiszeripari technikus	69 188	85 055
Pedagógiai szakértő, szaktanácsadó	65 032	84 225
Általános orvos	56 969	81 150
Sörgyártó	55 949	79 820
Újságíró	69 474	75 462
Középiskolai tanár	58 054	75 196
Forgácsoló, szerszámkészítő	55 361	71 748
Sportmunkatárs	61 615	67 262
Gyógypedagógus	50 968	66 955
Színész, előadóművész	49 568	65 934
Könyvtáros	54 201	64 249
Általános iskolai tanár, tanító	49 942	62 419
Villanyszerelő	46 106	62 115
Postaforgalmi ügyintéző	52 787	61 230
Kalauz	37 216	60 194
Targoncavezető	43 864	58 864
Szociális és gyermekvédelmi ügyintéző	49 628	58 743
Cukoripari munkás	46 077	53 159
Óvónő	45 614	51 414
Szülésznő	34 679	51 114
Házfelügyelő	38 703	45 646
Szobalány	35 448	41 657
Hivatalsegéd, kézbesítő	33 517	39 168
Segédmunkás, alkalmi munkás	30 277	38 126
Óvodai dajka	29 340	37 968
Utcaspró, szemétygyűjtő	29 124	37 513
Pedagógus-asszisztens	31 934	36 110

* Az OMMK erre vonatkozó adatokat nem közöl. A nemzetgazdasági ágazatok összehasonlító adatai alapján feltételezhető, hogy a legmagasabb kereseti adatok ezen a területen találhatók.

Bérek, keresetek, megélhetés

A PSZ Országos Irodája 1999 folyamán sokszor és sokféle összevetésben hozott nyilvánosságra pedagógus bér- és kereseti adatokat, elemzéseket. Ezek közül összefoglaló jelleggel most azokra az adatokra térünk ki, amelyek a kilencvenes évek tendenciáira utalnak. Az 1990. évi pedagógus- (bruttó) keresetek 1999-re nominálisan több mint négy és félszeresére nőttek, ám vásárlóértékben - az utóbbi évek (1997-től) néhány százalékos, alig érzékelhető reálkereset-emelkedése ellenére - jelentősen csökkentek, hiszen a fogyasztói árindex ugyanebben az időszakban mintegy 527%-kal (ezen belül a háztartási energia, fűtés 1065%-kal) emelkedett. Különösen nagy mértékben csökkent a pedagóguskeresetek reálértéke 1993-ban (11%-kal), 1995-ben (20,5%-kal) és 1996-ban (11%-kal). A magyar munkavállalók, családok döntő többségének a pedagógusokéval együtt csökkent az életszínvonala, ám az egész évtizedet tekintve ilyen mértékű visszaesést a munkanélkülieket kivéve semelyik társadalmi réteg nem szenvedett. Ennek következménye, egyben bizonyítéka, hogy amíg a kilencvenes évek elején a pedagógus-átlagkereset a nemzetgazdasági átlag fölött volt 6-10%-kal, az évtized végén alatta van 10-13%-kal. Az egy főre jutó GDP-hez viszonyított pedagóguskereseti arány is hasonló pályát futott be, sőt jelenleg is csökken, hiszen a GDP növekedése 1998-ban 4,3% volt, idén 3,6-3,8%-ra prognosztizálják. Reálkeresetünk viszont nem emelkedett ennyivel.

Jól tükrözi mindezt a bér- és kereseti adatokról közölt válogatásunk (5 sz. tábla), amely ugyan 1998. évi adatokat tartalmaz, de az arányok, különbségek ma is változatlanok, sőt a bérolló minden jel szerint tovább nyílik. Az adatsor önmagáért beszél, pedig felső szintű vezetői kereseteket tudatosan nem válogattunk. A tábla bemutatja azt a torz gyakorlatot, amely a humánszféra egészét, különösen a felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozásokat a versenyszférához képest leértékeli. Ez az elmúlt évtizedekben is jelenlévő értéktétel a kilencvenes években a piacgazdaság kiteljesedésével sokkal markánsabban tetten érhető, mint korábban. Ennek eredménye, hogy az óvodai dajka, a pedagógiai asszisztens az utcaseprő kereseti szintjén áll, a sörgyártó többet keres, mint a középiskolai tanár, a nyomdász és a tűzrendész többet, mint a főiskolák, egyetemek oktatói! Az adószakértő munkája kétszer (jövőre talán háromszor) annyit ér, mint a gimnáziumi tanáré!

A rossz kereseti viszonyok, megélhetési gondok a pedagógusok egyre nagyobb hányadát kényszerítik pluszmunka vállalására, azaz alaptevékenységük mellett egyre többen másod- vagy mellékfoglalkozást, vállalkozói tevékenységet folytatnak.

Nők, férfiak, életmód

A pedagóguspálya elnőiesedése szorosan összefügg a társadalmi-gazdasági megbecsültséggel, a pálya által nyújtott megélhetési lehetőségekkel. Ez a folyamat a XX. század utolsó harmadában kiteljesedett (6. sz. tábla). Az óvodapedagógusok hagyományosan szinte kizárólag nők. Az általános iskola alsó tagozatából és a napköziből szinte eltűntek a férfiak. Már a szakképző iskolákban is többségben vannak a nők. Ezt az aránytorzulást, amelynek következményei végső soron a oktató-nevelő munkára is negatív hatást gyakorolnak, tovább erősíti a nők nyugdíjkorhatárának egalizálása. (Félreértés ne essék: a nők legalább olyan jó pedagógusok, mint a férfiak. A kiegyensúlyozott oktató-nevelő munka azonban mindkét nem arányos jelenlétét, hatását igényelné.)

A nemzetközi összehasonlító adatok is azt mutatják, hogy a magyar közoktatásban kialakult arányok általában nem jellemzőek a világ fejlettebb térségeiben. (Hasonlóan sok nő csak a lengyel és az olasz iskolákban tanít.) Érdemes megfigyelni az oktatás világ élvonalába tartozó Japán számait: 51-49, illetve 55-45% a nők és férfiak aránya. Ezek az arányok nem véletlenül alakultak így, hiszen Japánban magas az oktatás, a pedagógusok presztízse, anyagi és erkölcsi megbecsülése. Európa fejlettebb országaiban is - különösen Németországban, Dániában, Norvégiában - jóval magasabb a közoktatásban foglalkoztatott férfiak aránya, mint nálunk.

A nők aránya a magyarországi pedagógusok között

6. sz. tábla

Intézménytípus	A nők aránya (%)	
	1970	1997
Óvoda	100	100
Általános iskola		
alsó tagozat	85	95,4
napközi	76	91,8
felső tagozat	69	80,8
Gimnázium	54	67,5
Szakképző iskola, vegyes középiskola	48	66,5

Forrás: 1970-es pedagógusvizsgálat (Ferge-Gazsó) és 1997-es pedagógus-felmérés (OKI - Nagy Mária és társai).

A nők aránya a pedagógusok között nemzetközi összehasonlításban

(Teljes munkaidőben foglalkoztatottak 1995.)

7. sz. tábla

Ország	Alapfok és alsó középfok (%)	Felső középfok (%)	Felsőoktatásban (%)
Ausztria	72	49	23
Belgium	67	44	31
Csehország	76	60	nincs adat
Dánia	58	45	30
Görögország	58	46	33
Japán	51	55	19
Lengyelország	85	65	nincs adat
Magyarország	84	65	36
Németország	52	24	22
Norvégia	58	32	nincs adat
Olaszország	84	55	32
Spanyolország	66	48	32
Svédország	73	42	nincs adat

OECD-terminológia szerint: alapfokú oktatás 1-4. évf., alsó középfokú oktatás 5-8. évf., felső középfok 9-12. évf.

Forrás: Education at a Glance. OECD Indicators 1997. OECD CER, Paris, 1997.

A szabadidős tevékenységek említésének gyakorisága (%) a tanárok esetében

8. sz. tábla

	Tanár		Összesen
	férfiak	nők	
Olvas	93,6	98,1	97,0
Kirándul	79,4	81,2	80,8
Összejár a barátokkal	71,3	72,4	72,2
Moziba jár	60,0	74,2	70,7
Múzeumba jár	61,1	72,2	69,4
Barkácsol, kézimunkázik	40,9	51,3	48,7
Hangversenyre jár	24,7	33,9	31,7
Úszik	31,1	27,0	28,0
Kártyázik	17,3	19,2	18,8
Vendéglőbe jár	17,6	17,0	17,1
Művészeti tevékenységet végez	17,8	16,2	16,6
Horgászik	14,9	6,9	8,9
Teniszezik	11,8	4,2	6,1
Lovagol	3,0	2,3	2,5
Vadászik	3,2	1,1	1,6

Forrás: OKI reprezentatív felmérése 1997.

A kilencvenes években a magyar pedagógustársadalom számára nemcsak a bekövetkezett negatív irányú változások (gyermeklétszám jelentős csökkenése, források kivonása a közoktatásból, az iskolarendszer instabilitása, a keresetek reálértékének drasztikus visszaesése stb.) idéztek elő alkalmazkodási kényszert, hanem az új tartalmi szabályozás (NAT, új tankönyvek, pedagógiai programok, minőségbiztosítás, -fejlesztés) bevezetése is, amelyet ráadásul jelentős irányváltások is jellemeztek. Eközben a lakosság is egyre több feladatot kíván hárítani az óvodára, iskolára. Mindez stabil, előretekintő oktatásirányítást, intézményműködtetést, nyugodt munka- és életkörülményeket, megfelelő életszínvonalat igényelne. (Évtizedünkre ezek egyike sem volt jellemző.) Csak ilyen feltételek megléte esetén lehet reális esély arra, hogy a magyar oktatásügy nem visszafejlődik, hanem előrelép, s nem csorbul a pedagógusok hagyományos értékközvetítő szerepe.

A pedagógusélelmód-kutatások (OKI 1997. Nagy Mária, Lannert Judit és mások) azt jelzik, hogy a romló körülmények és a növekvő kihívások közepette nemcsak igénye, hanem tudatos törekvése is a pedagógusoknak az értelmiségi életmód, a folyamatos képzés és a szűkülő szabadidő kulturált felhasználása.

A pedagógus-életmód részletesebb bemutatására következő számunkban visszatérünk, ezúttal csupán egy adatsor rövid értékelésére nyílik mód. Szabadidejükben a pedagógusok szakmájukhoz méltóan leginkább olvasnak (8. tábla). Csak 3 százalékuk nem említette meg az olvasást az 1200 iskolára kiterjedő, 1997-ben készült felmérés tanúsága szerint. A férfiak valamivel kevesebbet olvasnak, viszont jóval nagyobb arányban sportolnak (úsznak, teniszeznek, horgásznak, lovagolnak), mint a nők. A tanárnők és tanítónők (a vizsgálódás sajnos az óvodákra nem terjedt ki) általában jobban kedvelik a szellemi kikapcsolódást, többet járnak moziba, múzeumba, hangversenyre, mint a férfiak, és szívesebben kézimunkáznak is. A kirándulás mindkét nem esetében napjainkban is gyakori szabadidős program. Tapasztalataink szerint a szabadidő ellenére ez sokszor a tanítványokkal együtt, fizetség nélkül, "társadalmi munkában" történik.

Elemzésünket összegezve, úgy véljük - s a könyörtelenül rideg számok sokasága is azt mutatja -, hogy a jobb sorsra érdemes pedagógustársadalom életlehetőségei ugyancsak beszűkültek. Ilyen körülmények közt joggal vetődik fel a kérdés: milyen jövő előtt áll közoktatásunk, és vajon ez az út visz fel bennünket Európa fejlettebb régióinak szintjére, vezet el a XXI. század tudásalapú társadalmához?

IGAZSÁGTÉVŐ VIZSGÁLAT

A szakszervezetünk által tájékoztatott sajtó közlései, illetőleg főtitkárunk levele nyomán DR. GÖNCZÖL KATALIN, az emberi jogok országgyűlési biztosa vizsgálatot indított az elbocsátott pedagógusok alkalmazását korlátozó önkormányzati körlevelek ügyében. (Ezek egy, a Belügyminisztérium által az önkormányzatok számára meghirdetett, egyszeri költségvetési hozzájárulási pályázathoz fűződnek. A szerk.)

Dr. Gönczöl Katalin a vizsgálatról 1999. október 13-án kelt jelentésében számolt be. Ebből vesszük át szó szerint vagy utalásszerűen az alábbi részleteket. (A tapasztalt visszasságokkal egyébként lapunk októberi számában már foglalkoztunk.)

"A vizsgálatom megindításakor figyelembe vettem, hogy az önkormányzat nem munkáltatója az intézményeiben dolgozó pedagógusoknak, de az önkormányzat mint az intézmény fenntartója a munkáltató döntéseit - a költségvetésén keresztül - alapvetően meghatározza. A munkáltató a dolgozók munkakörének, munkahelyének megszűnése esetén főszabályként másik munkahelyet köteles felajánlani, és csak akkor jár végkielégítés, ha a munkáltató nem tud számára végzettségének megfelelő másik munkahelyet biztosítani, vagy azt a dolgozó nem fogadja el.

Jogutód nélkül megszűnő intézmény munkavállalójának automatikusan megszűnik a munkaviszonya, így törvény szerint jár a végkielégítés. A végkielégítés kifizetésére a munkáltató köteles, de ahhoz a fenntartótól támogatást igényelhet.

Az önkormányzati döntéssel elrendelt létszámcsoökkentés költségeit az elrendelő önkormányzat viseli. A belügyminiszter a költségvetési törvényben kapott felhatalmazás alapján pályázatot ír ki az önkormányzatok számára a létszámleépítés terheinek viseléséhez nyújtható egyszeri költségvetési hozzájárulás igénylésére.

A pályázatra a helyi önkormányzat akkor jelentkezhet, ha 1998. szeptember 30-át követően a költségvetési szerveinél főállású közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban állók jogviszonyának megszüntetésére vonatkozó *döntést hajtott végre*, tehát nem igényelhetett olyan álláshely megszűnése után, ahonnan a dolgozó természetes úton távozott, és azt nem töltötték be [217/1998. (XII. 30.) korm. r. 60. § (2) bek.], mert ebben az esetben nem hozott az önkormányzat olyan

döntést, amely miatt fizetési kötelezettsége keletkezett volna.

A pályázat benyújtásának további feltétele, hogy az érintett munkavállalót az önkormányzat hivatali szerve, intézménye, illetve szervezeti változás, feladatátadás következtében az önkormányzat fenntartói körén kívüli munkáltató *nem foglalkoztatja tovább*. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 25/A. § (3) bekezdése meghatározza a *továbbfoglalkoztatás* fogalmát. Kizárt tehát a pályázat, ha ugyanaz a munkáltató más jogviszonyban, vagy szervezeti változást követően a tevékenységet átvevő nem az önkormányzat fenntartói körébe tartozó munkáltató a dolgozót a közalkalmazotti jogviszonyban, munkaviszonyban töltött ideje folyamatosságának megszakítása nélkül alkalmazza.

Amennyiben az álláshely már üres volt, amikor annak a dolgozónak a jogviszonyát felmentéssel - végkielégítést fizetve - megszüntették, akit a későbbiekben oda felvettek, az önkormányzat gyakorlatilag a természetes módon megüresedett álláshely megszűnésére igényelné a végkielégítési hozzájárulást, mert a felmentett dolgozó áthelyezésére is sor kerülhetett volna. Álláspontom szerint a mintegy 200 főt érintő elbocsátás esetén kizárható annak az esélye, hogy az üres álláshelyeket azért nem töltötték be áthelyezéssel, mert a dolgozók a végkielégítésre vártak.

A fenti indokok alapján egyértelmű, hogy amennyiben egy álláshely természetes módon csak a dolgozók *felmentését követően üresedett meg*, és arra másutt végkielégítéssel felmentett dolgozót vett fel a munkáltató, *az csupán a létszámcsoökkentéssel nem érintett létszámon belüli sze-*

mélycserét jelent, ilyen esetben az önkormányzat a végkielégítési támogatást igényelheti, és annak visszafizetésére nem kötelezhető.

A végkielégítés költségvetési támogatására kiírt pályázat akkor zárja ki a pályázatot benyújtásának lehetőségét, ha az önkormányzat bármelyik intézménye a végkielégítéssel felmentett dolgozót *főállásban vagy szerződéses jogviszonyban* úgy foglalkoztatja tovább, hogy ezáltal az önkormányzat által fizetett álláshelyeken dolgozók létszáma nem csökken.

Nem befolyásolja az önkormányzatnak a pályázatra való jelentkezési lehetőségét az sem, ha egy önkormányzati fenntartású intézmény a végkielégítéssel felmentett dolgozót a végkielégítés kifizetését követően *megüresedett átmenetileg betöltetlen* (pl.: GYES) álláshelyre szerződéses jogviszonyban foglalkoztatja."

Az összegzésben a jelentés a többi közt megállapítja az alkotmány sértést, valamint azt, hogy a hibázott körlevél "a jogszabályoknak nem minősülő pályázati kiírás és az ahhoz adott TÁKISZ-tájékoztatáson alapul".

Végül az országgyűlési biztos az érdekelt szervektől kéri a megfelelő tájékoztatást a pályázatra jelentkezés tényleges feltételeiről, valamint azt, hogy az 1999. október 15-i határidőt módosítsák.

*

A Belügyminisztérium, az Oktatási Minisztérium és a Pénzügyminisztérium együttes tájékoztatója néhány fontos tisztázó megállapítást tartalmaz, de póthatáridőt nem jelöl meg. (Lásd alább!)

A Belügyminisztérium, az Oktatási Minisztérium és a Pénzügyminisztérium együttes tájékoztatója az önkormányzati létszámcsoökkentéssel kapcsolatos kiadásokhoz pályázható hozzájárulással összefüggésben kialakult vitához

A pályázati felhívás feltételei a költségvetési törvényben meghatározott szabályokon alapulnak. Ezek alapján az önkormányzat akkor igényelhet állami támogatást a létszámcsoökkentési döntéséhez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség teljesítéséhez, ha az önkormányzati szintű álláshelycsökkentéssel jár együtt.

A támogatás igénylése érdekében az önkormányzatnak a döntés előtt meg kell vizsgálnia intézményeinek létszámhelyzetét és az intézmények közötti létszám- és álláshely-átcsoportosítás szükségességét, illetve lehetőségét. Ennek függvényében lehet és kell meghozni a döntést a felmentéssel, végkielégítéssel együtt járó létszámcsoökkentésről, az ehhez kapcsolódó állami támogatás igényléséről.

Abban az esetben, ha a döntés utáni, előre nem várható események

következtében kerül sor az elbocsátott dolgozó foglalkoztatására - anélkül, hogy az önkormányzati szinten lecsökkentett álláshelyek száma növekedne - az elbocsátott dolgozó jogcímén igényelt állami támogatás igénybevétele nem minősül jogszerűtlennek.

A jogszabályi feltételek és a pályázati felhívás tehát alapvetően a közpénzek ésszerű és jogszerű felhasználásának kereteit határozzák meg. Ez adott esetben nem zárja ki, hogy a végkielégítéssel felmentett dolgozót az önkormányzat bármelyik intézménye tovább foglalkoztassa, amennyiben ezáltal önkormányzati szinten nem növekszik a létszámcsoökkentés során kialakult álláshelyek száma.

Budapest, 1999. október 15.

Dr. Csányi Klára főosztályvezető

TAGOZATRÓL TAGOZATRA

Megfrissült lendülettel indult meg az új tanév kezdetén a központi tagozatok munkája. Tanácskozást tanácskozás követett. Ezekről szól a rövidre fogott alábbi szemle.

1. Az Országos Nyugdíjasválasztmány szeptember 17-18-án rendezte meg második alkalommal Balatonalmádiban a Pedagógus Üdülőben klubvezetői továbbképzését. Hasonlóan a két évvel ezelőtti rendezvényhez, igen nagy érdeklődés nyilvánult meg: közel 50-en jelentek meg. Az utazás, az elhelyezés, az ellátás feltételeit az Országos Iroda és a területi szervezetek biztosították.

A program 17-én délután Krizsán Sándor előadásával kezdődött, aki a nyugdíjasklubok és Idősek "Életet az éveknek" Országos Szövetségének elnökhelyettese. Előadásában szólt a klubok létrehozásának céljairól, a közösségi munka megszervezéséről, a tartalmi munka jelentőségéről, megtervezéséről, a klubvezető személyes feladatairól.

Az elhangzottak alapján széleskörű tapasztalatcsere alakult ki, amely a szervezett foglalkoztatásokon kívül is folytatódott, s ez egyik legfőbb hozadéka volt a kétnapos tanácskozásnak. Ezt követően Tanczos Istvánné, választmányunk elnöke, Bokor Gézáné szombathelyi klubvezető és Botos Ernőné, a Balatonalmádi Nyugdíjasklub vezetője mutatta be saját klubja tevékenységét.

Befejezésül megemlékeztek a jelenlévők az Idősek Nemzetközi Éve (1999) jelentőségéről, és ennek tiszteletére a választmány húsz legtevékenyebb tagjának szép tűzzománc emlékplakettel ismerték el munkáját.

2. A Szakoktatási Tagozat Intézőbizottsága francia-magyar tanácskozást rendezett "Szociális partnerek szerepe a közoktatásban" címmel.

A franciaországi szakképzésben érdekelt szociális partnerek vezetőinek, képviselőinek, valamint a Francia Nemzeti Gépjárműképzés Szövetsége magyarországi látogatásának célja az volt, hogy megismerkedjenek a magyar szakképzésben érdekelt munkaadói és munkavállalói szövetségek képviselőivel, és tájékozódjanak a mai magyar valóságról.

A rendezvényen az Oktatási Minisztérium, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, a Gazdasági Minisztérium, a Nemzeti Szakképzési Intézet, a Magyar Kézműves Kamara, Magyar Agrárkamara, MGYOSZ, az IPOSZ képviselői ismertették tevékenységüket az érintett területen. Az érdekegyeztetés, érdekvédelem jegyében a Pedagógusok Szakszervezete Szakoktatási Tagozata, a PDSZ, a Munkástanácsok Országos Szövetsége, MSZOSZ, ÉSZT, Közúti Közlekedési Szakszervezet képviselői fejtették ki álláspontjukat. A jelenlévők megállapodtak a további kapcsolattartásban.

3. A Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tagozat október 4-i intézményi küldöttértekezletén a megjelentek megvitatták a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekben foglalkoztatottak sajátos munkajogi helyzetének a minisztériumi felülvizsgálat kapcsán kialakult tagsági javaslatokat. A jogszabályi módosító javaslatok a következő fő témákat érintették:

- szükséges a központi finanszírozású különleges intézeti bérpótlék bevezetése;
- a szakmai szorzó alkalmazása a gyermekfelügyelőkre is terjedjen ki;
- a területen dolgozók a törvényben előírt helyett 25%-kal magasabb gyermeklétszámmal dolgoznak, a többletmunkának a keresetükben is meg kellene jelennie;
- a munkakörülmények nehézségeire tekintettel a korábbi heti 26 óra visszaállítása;

- a pszichológusok óraszámának csökkentése;
- a nem pedagógus-munkakörben, de a gyermekekkel közvetlenül foglalkozók részére pedagógus-pótszabadság biztosítása;
- nyugdíjkorkezdésmény megállapítása;
- munkaruha biztosítása a gyermekek között dolgozóknak;
- a napidíj emelése;
- a hivatalos nevelőszülők közalkalmazotti jogviszonyának helyreállítása;
- a gyermek- és ifjúságvédő intézetekben dolgozó pedagógusok számára a kötelező óraszám emelkedése miatti kompenzáció biztosítása.

A részletes indoklással alátámasztott javaslatot a PSZ főtitkára megküldte a Szociális és Családügyi Minisztériumnak.

4. Az Intézményvezetői Tagozat október 5-én tartott ülést, amelyen Környei László helyettes államtitkár szólt a tanévkezdés utáni aktuális tennivalókról a közoktatásban.

Őt követően Torba Nándor OM főosztályvezető ismertette az Oktatási Minisztérium koordinációs tevékenységét.

Végül Borbáth Gábor főtitkár tájékoztatót a PSZ álláspontjáról a jövő évi költségvetéssel, a közoktatás felzárkóztatásával kapcsolatban.

5. A Gyógypedagógiai Tagozat Intézőbizottsága október 21-i ülésén Dr. Szilágyi Gáborné tagozati elnök tartott tájékoztatót a minőségbiztosításról, a kerettantervek előkészítéséről, használatáról. Az intézőbizottság december 2-ára hívja össze az intézményi küldöttértekezletet e témák megvitatására.

6. A Felnőttoktatási Tagozat Intézőbizottsága október 26-án összeállította módosító javaslatát az oktatási törvény felnőttoktatással foglalkozó fejezetét illetően. A javaslatot megküldték az OM illetékes osztályának.

7. Az Adminisztratív és Technikai Tagozat ugyancsak 26-án ülésezett. Varga László, a PSZ titkára ismertette a jövő évi költségvetési törvény vonatkozó kitételeit.

A megjelentek tájékoztatást adtak a saját környezetükben zajló helyzetről, az érdekegyeztetés és érdekvédelem nehézségeiről. Támogatták azt a kezdeményezést, hogy egyénileg küldjenek levelet a pénzügyminiszternek tarthatatlan kereseti viszonyaik, életkörülményeik bemutatására. A mintalevelet minden PSZ-szervezet megkapta.

8. Az ÁMK Tagozatának Intézőbizottsága október 27-i ülésén meghallgatta és megvitatta Varga László titkár tájékoztatóját az országos érdekegyeztetés, a jövő évi költségvetés, oktatásügyben dolgozók bérhelyzetének kérdésében. Az intézőbizottság december 14-ére tervezi a tagozati küldöttgyűlés összehívását Budapestre, a jövő év tavaszi tagozati program keretében pedig regionális értekezleteket akar tartani Tolna megyében és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.

Rágyanszky Györgyné

Tisztségviselők figyelmébe!

A Pedagógusok Lapja a szakszervezeti tagság egészének rendszeres tájékoztatását szolgálja. Ezért kérjük tisztségviselőinket, hogy az egyes számokat minél szélesebb körben tegyék hozzáférhetővé. Ez egyaránt érdeke mozgalmunknak és tagjainknak.

Kollektív szerződés, szabályozási kötelezettségek és lehetőségek

Az Mt. 30. §-a értelmében kollektív szerződés szabályozhatja:

a) a munkaviszonyból származó jogokat és kötelezettségeket, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módját, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjét;

b) a kollektív szerződést kötő felek közötti kapcsolatrendszert.

A kollektív szerződés az Mt. 13. § (1), (2) és (5) bekezdésében foglalt szabályok szerint munkaviszonyra vonatkozó szabálynak minősül. Ennek következtében az érvényes, hatályos kollektív szerződés azonos értékű bármilyen jogszabállyal.

A kollektív szerződések szerepe és jelentősége a közalkalmazotti intézményekben sajátos.

Ezek az intézmények állami és helyi önkormányzati költségvetési szervek, szigorú költségvetési keretek vagy inkább korlátok között működnek. A munkáltatói és a fenntartói jogosítványok elválnak egymástól, a kollektív szerződésben rendezni kívánt juttatások anyagi fedezetét a fenntartó által jóváhagyott intézményi költségvetés behatárolja.

A Kjt. kizárja az Mt. 13. § (3) bekezdésében szabályozott jóléti elv alkalmazását, további akadályt gördítve a szerződést kötő fele megállapodása elé (Kjt. 3. §).

A jóléti elv azt jelenti, hogy a kollektív szerződés, illetve a felek megállapodása az Mt. harmadik részében meghatározott szabályoktól - ha a törvény másképp nem rendelkezik - eltérhet. Ennek feltétele, hogy a munkavállalóra kedvezőbb feltételt állapítson meg.

A kedvezőbb eltérések szabályozására tehát csak akkor van lehetőség, ha ezt a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény kifejezetten megengedi.

Így például:

- A Kjt. 33. §-a korábban egy évig, a módosítás után 8 hónapig enged eltérést egyéni megállapodással vagy kollektív szerződési rendelkezéssel a törvényben meghatározott felmentési idő tartamától.

- Mindazon pótlékoknál, amelyek esetében a mértéket a törvény vagy végrehajtási kormányrendelete [138/1992. (X. 8.)] bizonyos százalékok között a felek egyedi vagy kollektív megállapodására bízta, lehetőséget ad a minimum feletti pótlék megállapítására.

Ugyanakkor nem enged eltérést KSZ-megállapodással sem a törvény pl. a közalkalmazotti jogviszony számításával, a végkielégítés mértékével kapcsolatban.

Kritikus része a kollektív szerződéseknek közalkalmazotti munkáltatónál a jóléti, szociális juttatásokkal kapcsolatos szabályozás.

A Kjt. szerint a munkaruha juttatása sem kötelező, hiszen akként rendelkezik, hogy "ha a munka a ruházat nagymértékű szennyeződésével vagy elhasználódásával jár, a munkáltató a közalkalmazottnak munkaruhát ... adhat." [Kjt. 79. § (1) bek.]

A Kjt. egyáltalán nem szabályozza a szociális juttatásokat, és ebben a kérdésben az Mt. is igen szűkszavú, amennyiben az Mt. 165. §-a szerint a munkáltató támogathatja a munkavállalók kulturális, jóléti, egészségügyi szükségleteinek kielégítését, életkörülményeinek javítását. A támogatások formáját, azok mértékét a kollektív szerződés állapítja meg.

Ilyen szabad, mindent a felek megállapodására bízó szabályozás mellett, különös figyelemmel a közalkalmazottakat sújtó költségvetési megszorításokra is, nehéz a kollektív szerződések megkötése.

Nap nap után felvetődik a kérdés, hogy ilyen jelentősen korlátozott feltételek mellett van-e egyáltalán értelme a megkötésüknek? Hiszen a fenntartó elzárkózása esetén és következtében úgysem

lehet mást a kollektív szerződésben szabályozni, mint amit a törvény amúgy is biztosít.

Am ez az álláspont "sántít".

Egyrészt a munkaviszonyra, közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabályok számos kérdést utalnak a kollektív szerződésbe. Ezek összefoglalását a túloldalon közöljük.

Ezek elég meggyőzőek ahhoz, hogy bizonyítsák: miután a szabályozás nem maradhat el, kollektív szerződés hiányában nem lehet elég a megszokott, inkább hiányos, mint tartalmilag kielégítő kinevezési okmány. Annak legalábbis megllékletét kell hogy képezze mindaz, amelyek szabályozását a jogszabály KSZ-be vagy annak hiányában egyéni megállapodásba utalja. Minden munkavállalónál rendezni kell mindazon kérdéseket, amelyek az intézmény feladatainak ellátásához szükséges nyugodt, kiismerhető feltételeket megteremtik.

Másrésztől mind a munkavállalók, mind a munkáltató számára biztonságot jelent a kollektív szerződés.

- A munkavállalók számára kedvezőbb és hatásosabb a kollektív fellépés, mint az egyenként folytatott egyezkedés. Ez utóbbi esetben a nem eléggé határozott, gyengébb vitakészséggel rendelkező munkavállaló hátrányba kerül "erőszakosabb" társainál. A kialakult kondíciók nem feltétlenül fedik a szakmai felkészültséget, a végzett munka minőségét.

- A munkavállalók összességének is biztonságot, védelmet jelent a kollektív szerződés, amennyiben lassítja a negatív fenntartói intézkedések végrehajtását.

Mire gondolunk?

Pl. a kollektív szerződés a törvényi minimum felett állapította meg bizonyos pótlékok mértékét. A fenntartó döntést hoz: "visszaveszi" a pótlékokat, helyesen: nem biztosítja, nem finanszírozza jövőre nézve azok jogszabályi minimum feletti részét.

Ez a kollektív szerződés felmondását eredményezheti, de a felmondási idő alatt a kollektív szerződésben meghatározott mértékű pótlékok fizetése kötelező.

A felmondási idő módot és lehetőséget ad a munkáltató, fenntartó, érdekképviseltek egyezkedésére, és nem egy esetben kompromisszum születik.

A munkáltató számára is kedvező helyzetet teremt a kollektív szerződési rendezés.

Nem utolsó sorban elkerülheti pl. a vezetési magatartás legnegatívabb minősítését, a szubjektívizmus vádját: egyik munkavállalónak megad bizonyos juttatásokat, másoknak nem.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy a kollektív szerződési rendezés a munkahelyi béke legbiztonságosabb, leghatásosabb eszköze, kár lenne erről mind a munkáltatónak, mind a munkavállalóknak, mind az érdekképviselőknek lemondaniuk.

Néhány tartalommal, szerkezettel kapcsolatos megjegyzés:

- Javaslatunk szerint - helyes, ha a kollektív szerződések felépítése követi az Mt.-Kjt. rendszerét, szerkezetét.

- Más véleményektől eltérően, álláspontunk szerint helyes, ha a garanciális munkajogi szabályokat a kollektív szerződések akkor is tartalmazzák, ha azok jogszabályokban rögzítettek. Feltétlenül szükséges azonban a KSZ-ben megjelölni, hogy melyek a jogszabályok kötelező előírásai, és melyek a KSZ keretében kialakított szabályok. Az ilyen részletesebb KSZ megalkotását indokolja:

- a munkajogi szabályozás alapvető változása, korábbi fogalmak megszüntetése, új fogalmak megteremtése;

- a gyakori, még a jogban jártas szakemberek számára is nehezen követhető jogszabálymódosítások;

- a közlönyök, szaklapok hiánya.

A kollektív szerződés ugyanakkor - remélhetően - minden

intézményben, minden munkavállaló számára elérhető, tanulmányozható.

A kollektív szerződés alapvetően két részből áll: egyrészt normatív, másrészt kötelmi jogi részből.

A kollektív szerződés normatív része a felek munkaviszonyból származó jogait, kötelezettségeit, illetve ezek gyakorlásának rendjét határozza meg.

A kötelmi jogi rész a szakszervezet és a munkáltató kapcsolatrendszerét rendezi. Ez utóbbiban kerülhet sor a szakszervezeti jogok gyakorlásával kapcsolatos kérdések részletes szabályozására is. (Így például a szakszervezeti tisztségviselők munkaidő-kedvezményének igénybevételi rendjével, a munkaügyi konfliktusok feloldásának szabályaival, a munkáltató tájékoztatási kötelezettsége gyakorlásával összefüggő kérdések rendezésére.)

Végül nem tartjuk helyesnek az ún. "Minta" kollektív szerződések felhasználását. Ennek oka, hogy nincs két egyforma intézmény még az azonos feladatot ellátók, sőt azonos fenntartó által működtetett intézmények között sem.

Az intézmények különbözhetnek:

- alapfeladatot,
- kiegészítő tevékenységet,
- tanulói létszámot,
- foglalkoztatottak létszámát, összetételét,
- finanszírozási kondíciókat,
- konfliktushelyzeteket illetően.

A teljesség igénye nélkül említett különbségeknek meg kell jelennie az intézmény életét, működését alapvetően meghatározó kollektív szerződésekben.

Kötelező és lehetséges szabályozás a kollektív szerződésben

I. Kötelező szabályozás

- Személyi, időbeli hatály, hatálybalépés-módosítás, felmondás, megszűnés. [Mt. 36. § (4) bek., 37. § (5) bek., 38. §, 39. §, 40. §, Kjt. 12. §]
- Összeférhetetlenség munkavégzésre irányuló további jogviszony létesítésekor. [Kjt. 31. § (2) bek.]
- Nem pedagógus-munkakörökben a munkaidőkeret meghatározása a napi 8 órától eltérő munkaidő-beosztás esetén. [Mt. 118. § (2), (3) bek.]
- Nem pedagógus-munkakörökben a munkarend meghatározása (munkaidőbeosztás, többműszakos munkakörök, egyenlőtlen, osztott, kötetlen munkaidő-beosztású munkakörök. [Mt. 119. §])
- A gazdálkodás eredményének mely hányada és milyen feltételekkel fordítható illetménykiegészítésre. [Kjt. 67. § (2)-(3) bek.]
- Egészségre ártalmas munka címén illetménypótléokra jogosító munkakörök. [Kjt. 72. § (2) bek.]
- Idegennyelv-tudási pótléokra jogosító nyelvek és munkakörök. [Kjt. 74. § (2) bek.]
- A pedagógusok részére kötelezően járó pótlékok mértékének meghatározása. [Vhr. 15. § (8) bek.] (Pótlékként egységeken!)

II. Lehetséges szabályozás

- Előnyben részesítés az alkalmazásnál. [Mt. 5. § (4) bek.]
- Jogi nyilatkozatok írásba foglalása. [Mt. 6. § (1) bek.]
- Információ, tájékoztatás megadásának, a szakszervezeti jogok gyakorlásának módja, helyiségek használati rendje, kapcsolatrendszer. [Mt. 21., 29. § (1) bek., Kjt. 9. §, 10. §, 11. § (2) bek.]
- Munkábaállás napja. [Mt. 78. § (3) bek.]
- Próbaidő mértéke. [Mt. 81. § (2) bek.]
- Munkavégzés alóli mentesítés lemondás esetén. [Kjt. 28. § (2) bek.]
- Rendkívüli lemondás jogának gyakorlása. [Kjt. 29. § (1) bek.]
- Felmentési idő, munkavégzés alóli mentesítés időtartama. [Kjt. 33. §]
- Munkára képes állapot. [Mt. 103. §, Kjt. 39. § (2) bek.]
- Munkafeltételek biztosításának munkáltatói kötelezettsége. [Mt. 102. §]
- Tartósan magas színvonalú munkavégzés, kiemelkedő munkateljesítmény meghatározása. [Kjt. 39. § (3) bek., 65. § (3) bek., 77. § (2) bek.]
- Munkakörbe nem tartozó és más munkahelyen történő munkavégzés. [Mt. 105. § (2)-(4) bek.]
- Munkavégzés alóli mentesülés további esetei. [Mt. 107. § h) pont]

- Tanulmányi munkaidő-kedvezmény nem iskolai rendszerű képzés esetén. [Mt. 115. § (5) bek.]
- Napi munkaidő mértéke és megállapítása készenléti jellegű munkakörökben. [Mt. 117. § (1)-(2) bek. b) pont]
- Elrendelhető túlmunka felső határa. [Kjt. 55/A. §]
- Írásbeliség rendkívüli munkaidőben történő munkavégzés elrendelésekor. [Mt. 126. § (3) bek.]
- Azon tevékenységek meghatározása, melyek során a pedagógus rendkívüli munkaidőben ügyeletet (készenléti) teljesít. [Vhr. 16. § (7) bek.]
- Munkaközi szünet, azon munkakörök, ahol munkaközi szünetet munkaidőben biztosítják. [Mt. 122. § (2) bek.]
- Pihenőidő mértékének eltérő szabályozása. [Mt. 123. § (2) bek.]
- Pihenőidő összevont kiadása eltérő munkarendben foglalkoztatottnál. [Mt. 124. § (3) bek.]
- Igénybevétel mértéke és kötelező esetei a pedagógusok évi szabadságából. [Kjt. 57. § (3) bek., Vhr. 10. § (2) bek.]
- Várakozási idő csökkentésének kötelező esetei. [Kjt. 65. § (5) bek.] (A jogszabályi kötelező csökkentésen túl!)
- Helyettesítés díjazásának rendje nem pedagógus-munkakörökben. [Mt. 105. § (3) bek.]
- Nem pedagógus-munkakörök, melyekben a dolgozó a túlmunka ellenértéként szabadidőre jogosult. [Mt. 147. § (2) bek.]
- A munkáltató által meghatározott helyen teljesített készenléti díjazása. [Mt. 149. § (1) bek.]
- Illetményfizetés időpontja. [Mt. 155. § (1) bek.]
- Szociális juttatások. [Mt. 165. § (1) bek. és Kjt. 79. §]
- Fokozott anyagi felelősség. [Mt. 167. § (4) bek.]
- Leltárihiányért való felelősség. [Mt. 170. § - 170/D. §]
- Munkavállaló közvetlen kártérítésre kötelezése esetén az érték meghatározása. [Mt. 173. § (2) bek., Kjt. 82. §]
- Munkahelyre bevitt dolgok bejelentése, elhelyezése. [Mt. 176. §]
- Kiemelt munkavégzésért járó keresetkiegészítés odaítélésének szempontjai, véleményezés rendje. [Közoktatási tv. 118. § (10) bek.]
- Békéltetési kötelezettség előírása. [Mt. 199/A. §]

Dr. Selmečiné dr. Csordás Mária
jogtanácsos

Európába a JEKA-val

"Navigare necesse est" tartja az ókori mondás. S ha a cél, amiért "utazni kell", az idők során változott is, fontosságából mit sem veszített. Ennek szellemében jött létre a JEKA Sint Paulus Jeugdkampen VZW brüsszeli székhelyű non-profit szervezet, amely 1960 óta szervez ifjúsági csoportok számára üdüléseket. Ma 11 országban sok-sok "jeka-ház" várja a fiatalokat és tanárjaikat. A házak mind eredeti környezetben és nem mesterséges üdületepeken találhatók. A JEKA szerint csak így nyerhető valós kép az ott élők életéről, kultúrájáról, szokásairól, s csak így valósulhat meg az alapvető szándék: egymást megismerve kell és lehet megtanulni egymás megbecsülését. Enélkül pedig elképzelhetetlen egy értelmes, közös európai lét.

Magyarországon 1991 óta van képvisellete a szervezetnek. Eddig több mint 6000 magyar fiatal volt vendége a "jeka-házaknak".

A JEKA segítségével szervezett utak jellemzője, hogy minden csoport önálló házat kap, teljesen felszerelt konyhával, a szükségleteknek megfelelően folyamatosan feltöltött hűtővel, amiből a csoport maga készíti el ételeit. A szobákban kollégiumi szintű elhelyezést biztosítanak. Az utazáshoz, az adott

országban a program kialakításához szintén segítséget nyújtanak. A helyszínen a JEKA helyi munkatársai az ott tartózkodás ideje alatt minden felmerülő probléma megoldásában rendelkezésre állnak. Áraik rendkívül mérsékeltek, melyek tovább csökkenthetők a közlekedési eszközök célszerű megválasztásával és a programok okos szervezésével.* Természetesen vállalják a pedagógusok csoportos (minimum 15 fő) üdültetésének, szakmai programjainak megvalósítását is. A PSZ-szel kialakított kapcsolat alapján remény van arra is, hogy tagjaink a jövőben kedvezményt élvezzenek. Akik részletesebb információt szeretnének kapni az országok soráról, az utazás-üdülés feltételeiről, a lehetséges kedvezményekről, azok keressék Cséplő Erzsébetet, a JEKA magyarországi képviselőjét [1015 Budapest, Csalogány u. 28. Tel/fax: (1)-331-4077], vagy Juhász Olgát, a PSZ sajtómenedzserét [(1)-322-8453].

* A csoportlétszámtól függően a kísérő pedagógusok részvétele ingyenes. (A 21., 22., 33., 44. résztvevő tehát a kísérő pedagógus.)

Pedagógus- és nem pedagógus-munkakörök elhatárolása, a feladatellátás módja, finanszírozása

Az oktatási törvény számos nem pedagógus-munkakörbe tartozó feladat ellátását kötelezővé teszi.

A törvény 1. sz. mellékletének első részében kerül felsorolásra a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak köre.

Tekintettel arra, hogy a pedagógus- és nem pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak illetményrendszere, pótszabadsága eltérő, az intézményeknél foglalkoztatott közalkalmazottak munkakörét a tényleges feladat ellátásának megfelelően felül kell vizsgálni, és a kinevezési okmányokat - az érintett közalkalmazottakkal egyeztetve - megfelelően módosítani szükséges.

A legfontosabb következmények: nem pedagógus-munkakörű álláshelyek feladatellátására a pedagógusnak a kötelező tanórától órakedvezmény nem adható; a Kjt. 66. § (7) bekezdésében szabályozott szakmai szorzót az ilyen munkakörökben nem lehet alkalmazni. (E szorzó alkalmazásának részletes leírását lapunk 1999/1., január 18-án megjelent száma tartalmazza.)

Ezúttal csupán a Kjt. 3. sz. mellékletében közölt jegyzéket idézzük azokról a feladatokról, amelyek ellátására létesített munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott illetményét szakmai szorzó alkalmazásával kell meghatározni.

A feladat megnevezése: óvodákban, iskolákban, kollégiumokban a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozás, kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások, kollégiumi foglalkozások megtartása, pedagógiai szakszolgálat intézményeiben a gyermekek, tanulók vizsgálata, egyéni vagy csoportos foglalkoztatása, illetve a pedagógiai-szakmai szolgáltatások ellátása. E feladatokhoz kapcsolódó szakmai szorzó 1999. szeptember 1-től 1,19. (1999. január 1. és augusztus 31. között a szakmai szorzó 1,16 volt.)

A kormány az oktatási-nevelési intézményekben a pedagógus-munkaköröket jelölte meg a szakmai szorzó alkalmazásához. Ezeket a 138/1992. (X. 8.) korm. rendelet mellékletének I. része tartalmazza. E szerint a közoktatási intézmények pedagógus-munkakörői: óvodapedagógus, tanító, tanár, gyógypedagógus (terapeuta), konduktor, logopédus, kollégiumi nevelő, pszichológus, szociálpedagógus, könyvtárostanárs (tanító), szakoktató, gyakorlati oktató.

Tapasztalataink szerint a legnagyobb gondot a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása okozza, amelyet a legkülönbözőbb formában oldanak meg a munkáltatók:

- gyermek- és ifjúságvédelmi pótlékot fizetnek és/vagy
- órakedvezményt biztosítanak,
- kinevezésmódosítással 50% pedagógusfeladat, 50% gyermek- és ifjúságvédelmi felelősi feladat ellátását jelölik meg.

Az ismertetett szabályozás mellett és miatt mindegyik megoldás törvényt sért.

Tudni kell azt is, hogy a gyermek- és ifjúságvédelmi pótlékot 1998. szeptember 1. napjával a 138/1992. (X. 8.) korm. rendelet 15. § (6) bekezdés d) pontjának hatályaon kívül helyezésével megszüntették, továbbá a 0,5-nyi feladatellátás heti 20 órát jelent, így órakedvezménnyel nem látható el.

Mi tehát a teendő?

1. Felül kell vizsgálni és megfelelően el kell határolni a pedagógus- és nem pedagógus-munkakörbe tartozó feladatokat.

2. Az érintett pedagógusokkal egyeztetve a kinevezéseket közös megegyezéssel módosítani kell.

Amennyiben az érdekelt vállalja a módosítást, akkor 50%-os részmunkaidős kinevezéssel pedagógus, egy másik 50%-os részmunkaidős kinevezéssel pl. gyermek- és ifjúságvédelmi felelősi feladatokat lát el. Pedagógus heti 10 órában, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős heti 20 órában.

Illetményét pedig az alábbiak szerint kell módosítani:

- a pedagógus-munkakörben a szakmai szorzóval megnövelt illetmény fele,

- az oktató-nevelő munkát közvetlenül segítő munkakörben a szakmai szorzó nélkül megállapított illetmény fele.

Figyelemmel arra, hogy szigorú feladatellátási és finanszírozási szabályról van szó, az érintett munkáltatónak az intézkedéseket mielőbb meg kell tenni. Ugyanakkor a fentiekből az is következik, hogy a kinevezések módosítása nem történhet meg az érintett munkavállalókkal való megegyezés nélkül.

Dr. S. dr. Cs. M.

PSZ-sportnap Vácott

Október 16-án a váci városi sportcsarnok és környéke nem a diákok, hanem tanáraik zivajától, lelkes szurkolásától volt hangos. Ezen a napon ugyanis negyedszer rendezte meg a Pedagógusok Szakszervezete Pest Megyei Alapszervezeteinek Szövetsége a megyei pedagógus sportnapot.

Molnár Tibor, a szervezet titkára szerint a régi hagyomány felélesztésével nem elsősorban - bár ez sem elhanyagolható szempont - a sport mindennapi életünkben való szerepét kívánták erősíteni, hanem az együttlét örömét, az önfeledt szórakozás és az együvé tartozás érzését.

A női kosárlabda és a férfi kispályás focimeccsek hangulata, s az a tény, hogy az első sportnap (Solymár) 40 fős részt vevői létszáma (Százhalombattát és Táborfalvát követően) Vácott már 140 főre gyarapodott, e szándék és sokakban megfogalmazódott valós igények megvalósulását jelzi. Mint ahogy az is, hogy most csupán résztvevőként jelenlévő nagykörösi csapat jövőre otthonában várja - a feltehetően tovább növekvő létszámú - "sportos pedagógusokat".

A tervek szerint 2000-ben lánitenisz, sakk és esetleg úszás is szerepel a választható sportágak között. Remélhetően sokan ott lesznek az évezred fordulójának sportnapján, köztük az OV tagjait is.

Fórum és konzultáció Budatétényben

Az MSZP XXII. kerületi szervezete november 5-én "Néhány őszinte szó a közoktatásról" címmel fórumot rendezett a Budafok-Tétény Művelődési Központban. Meghívott vendégként Jánosi György (MSZP) országgyűlési képviselő, az oktatási bizottság alelnöke, Révész Máriusz (Fidesz MPP) országgyűlési képviselő, az oktatási bizottság alelnöke és Árok Antal, a Pedagógusok Szakszervezetének titkára vettek részt és fejtették ki véleményüket a tanácskozáson.

A fórumot követő konzultáción a nevelési-oktatási intézményekben alkalmazott jogszabályok, a közalkalmazotti munkajog időszzerű kérdéseiről kaptak tájékoztatást a szép számmal megjelenő intézményvezetők, nevelőtestületi tagok és a szülők. A konzultációt dr. Selmeciné dr. Csordás Mária, a PSZ Országos Irodájának jogtanácsosa vezette.

Megjelent!

Öröndetes pontossággal látott napvilágot november elején a *Mentor* című, szeptemberben indult havi oktatási, egészség- és életmódmagazin, valamint tankönyvkritikai melléklete, a *Támpont*. Mindkettő bőséges olvasni- és látnivalóval szolgál, mégpedig egyre jobban. Csakígy tovább!

KEDVES PEDAGÓGUSOK, TANÁROK!

A magyar méhészek érdekképviselői szervezete, a Méhészeti Termék Tanács a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Agrármarketing Centruma támogatásával **országos rajzpályázatot hirdet.**

E pályázattal szeretnénk a 7-14 éves korú gyermekek figyelmét jobban ráirányítani a mézre, erre a fontos és egészséges táplálékra. Pályázati felhívásunkat levélben eljuttattuk minden általános iskola igazgatójához, valamint közzétettük a 2zsiráf Diákújság novemberi számában is.

KÉRJÜK SEGÍTSÉGÜKET A PÁLYÁZAT NÉPSZERŰSÍTÉSÉBEN.

Pályázni a következő témákban lehet:

1. A méz, a méhek és én
2. A méz, a természetesen édes
3. A méz, a virág ajándéka

Díjazás: a három témát összevontan kezelve, 2 korcsoportban:

*7-10 éves korcsoportnál I. díj: fényképezőgép 40.000 Ft értékben
II. díj: fényképezőgép 30.000 Ft értékben
III. díj: fényképezőgép 20.000 Ft értékben*

11-14 éves korcsoportnál ugyanaz, mint a fentiek.

A pályaműveket beküldő iskolák között, közjegyző jelenlétében kisorsolunk 3 db 75.000 Ft értékű videomagnót.

A PÁLYAMŰVEK BEÉRKEZÉSI HATÁRIDEJE: 1999. NOVEMBER 26.

A beérkezett legjobb pályaművekből kiállítást rendezünk december 3-5. között a 3. Budavári Mézes Napok keretében a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (Budapest, I. Szentháromság tér 6.).

Ünnepélyes eredményhirdetés: december 4-én, szombaton 14 órakor.

- A kiírás országos, pályázhatnak az általános iskolák 1-8. osztályos tanulói 7-14 éves korig.
- A pályázatot egyaránt beküldheti iskola és egyéni pályázó.
- A pályamű mérete: A/4 oldal.
- Technika: választás szerint.
- Minden beküldött pályamunkán szerepeljen a választott téma, az alkotó neve, kora, pontos címe, telefonszáma (ha van), valamint iskolájának neve és pontos címe.
- A pályamunkákat a következő címre kérjük beküldeni:

Food Consult Kft.
1701 Budapest
Pf.: 180.

vagy

2zsiráf
1036 Budapest
Lajos u. 40.

Ezzel a címmel a sajtóorgánumban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt egy csokorba gyűjtve áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondjainkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás.

NÉPSZABADSÁG

(1999. X. 6.)

Pedagógusok tiltakozó levélakciója

(...) Árok Antaltól, a PSZ titkárától megtudtuk: arra számítanak, hogy a bércsökkenésben érintett pedagógusok tíz százaléka, azaz nagyjából hétezer pedagógus írja meg a levelet ezen a héten. - Azért nem remélünk többet - mondja Árok Antal -, mert a pedagógusok többsége félti munkahelyét, hiszen jelenleg is 4000-4500-an állás nélkül vannak. (...)

(1999. X. 22.)

Egyeztető fórum nélkül 800 ezer közalkalmazott

(...) A napokban Orbán Viktor miniszterelnök álláspontja alapján a kormány úgy döntött: a közszférának nem lehet sem országos, sem szektorszerű egyeztető fóruma. Így a jövőben nem lesz olyan fórum, ahol bértárgyalásokat lehetne folytatni, illetve az ágazat egészét érintő szakmai kérdésekről egyeztetnének az érintettek.

(...) Szabó Endre, a SZEJ elnöke elmondta: megdöbbent a hír hallatán. Számára értelmezhetetlen és elfogadhatatlan a kormány döntése, hiszen ezzel a társadalmi párbeszéd egyik alapintézményét rombolta szét. (...)

MAGYAR HÍRLAP

(1999. XI. 1.)

Több szakszervezet pert indít a kormány ellen

(...) Mulasztásos törvényt követ el a kormány, amikor az alapszabályban biztosított jogok ellenére sem hívja össze a KIÉT-et, sőt, Chikán Atila legutóbbi levele szerint a kormány az egyeztető tanács felszámolását tervezi. Borbáth Gábor lapunknak elmondta, bírósághoz fordulnak a törvénytörés miatt.

A szakszervezetek számára eddig a KIÉT-ben nyílt lehetőség arra, hogy tárgyaljanak az állami alkalmazottak bérszabályozásáról és a közalkalmazotti jogokról. Erre azonban a jövőben nem lesz lehetőség, mivel a kormány szerint az egyes területek érdekképviseleteinek csak az illetékes minisztériumok és országos hatáskörű szervek előtt nyílik lehetőségük véleményük és javaslataik kifejtésére. (...) Borbáth Gábor szerint a kabinet magatartása az EU-csatlakozást is gátolhatja.

(1999. XI. 6.)

Tárgyalásra akarják bírni a kormányt az érdekvédők

(...) A sztrájkbizottság nem a sztrájk kihirdetésére jött létre, hanem azért, hogy kikényszerítse a tárgyalást a kormánnyal - hangsúlyozta Borbáth Gábor. A PSZ főtitkára ugyanakkor nem zárta ki azt a lehetőséget sem, hogy adott esetben sztrájkokat is tartanak. (...)

Borbáth Gábor szerint még most is van lehetőség arra, hogy a kormánnyal való megegyezés esetén a költségvetés parlamenti vitájában számukra kedvező módosító indítványokat fogadjanak el. Mint beszámolt róla: a költségvetési törvényjavaslathoz beadott módosító indítványok között szerepelnek is olyan kormánypárti javaslatok, amelyek tartalmazzák a szakszervezetek igényeit. (...)

NAPI MAGYARORSZÁG

(1999. X. 9.)

Pedagógusi bércapaszoklás?

(...) Bár más a kiindulópontjuk, de sok kérdésben hasonlóan gondolkodik Árok Antal, a Pedagógusok Szakszervezetének titkára és Stark Antal, az Oktatási Minisztérium helyettes államtitkára.

(...) Á. A. Számunkra a 13 százalékos béremelkedés lenne az elfogadható. Vitánk nem az Oktatási Minisztériummal, nem Pokorni Zoltánnal van, hanem a pénzügyi kormányzattal. Azt kellene elismertetnünk, hogy az oktatás egésze nem egyszerűen fogyasztó ágazat, hanem "a termelés legfontosabb tényezőjével" foglalkozik: az emberrel, az emberneveléssel, amelynek kimutatható eredménye nem most jelentkezik a GDP-ben, hanem egy évtized múlva. Erre most kell áldoznunk.

(...) S. A. Nemrég a Pedagógusok Szakszervezetének választmányi ülésén a pedagógusok felzárkóztatásáról is szó volt. A miniszter úr elvállalta, hogy a szakszervezettel együtt dolgozzuk ki a hosszú távú bércapaszoklást. Az a tervünk, hogy az EU-csatlakozásig a pedagógusok bére érje el legalább az egy főre jutó GDP-értéket. (...)

VILÁGGAZDASÁG

(1999. X. 20.)

Az oktatási tárca és a PSZ közös programja A felzárkóztatás négy éve

(...) Egy hónapja juttatta el felzárkóztatási javaslatát a PSZ az Oktatási Minisztériumba Minőségi juttatásokkal a minőségi oktatásért címmel. A PSZ azt kérte a tárca illetékeseitől, hogy a) az oktatási ágazat átlagkeresete 20-30 százalékkal legyen a nemzetgazdasági átlag felett; b) a pedagógusfizetések érvényesüljenek az egy főre jutó GDP értékét, majd idővel az EU-átlagnak megfelelően állandósuljanak az 1,4-1,5-es érték körül; c) az oktatási ágazat technikai-adminisztratív dolgozóinak bére legyen azonos mértékű a hasonló képzettségű és munkakörü alkalmazottak nemzetgazdasági átlagával; d) a forrásbővítés több évre elosztva olyan nagyságrendű legyen, hogy a csatlakozás idejéig megközelítse az EU oktatási munkavállalóinak átlagbérét, legalább 65-70 százalékban.

(...) Varga László, a PSZ érdekvédelmi titkára viszont amiatt aggódik, hogy a jövő évi költségvetési tervezet alapján nincs esély a felzárkóztatás 2000-ben való elindulására. (...)

Tolna Megyei Népújság

(1999. X. 6.)

Még az idén: 3,5 milliót ad a megye

(...) Nem kevés pedagógus, a megyénél az 550 fő közel fele a szeptemberi bér átvételekor bruttó fizetéscsökkenést volt kénytelen tudomásul venni.

Erről a zsebbe vágó gondról természetesen a Tolna Megyei Pedagógus Szakszervezet tegnapi, Szekszárdon tartott ülésén is eszmét cseréltek a résztvevők. Fülöpné Szűcs Mária elnök Borbola István, a szegedi JATE Továbbképző Intézetének igazgatója személyében előadót is meghívott. (...) Tolna Megye Közgyűlésének elnöke is ellátogatott az összejövetelre (...). Bejelentést is tett.

- A Tolna Megyei Önkormányzat mint fenntartó - megfelelő közgyűlési támogatottság megléte esetén - hajlandó a minőségi

keresetkiegészítés megszüntetése miatt bércsökkenést elszenvedő pedagógusok esetében a szükséges pótlásra - nyilatkozta lapunknak a közgyűlés elnöke. (...)

DÉL-MAGYARORSZÁG

(1999. X. 25.)

Tiltakozik a Pedagógusok Szakszervezete Helyi alkuk következnek?

A Pedagógusok Szakszervezete nemcsak a tanárok bére, hanem a közoktatás európai felzárkóztatásának elmaradása miatt is tiltakozik - derült ki a PSZ vezetőjének, Borbáth Gábornak csütörtökön Szegeden tartott előadásából.

Még nincs elhatározott sztrájk, de lehetséges, hogy egy hét múlva már más lesz a helyzet - jellemezte szegedi előadásában a költségvetési béralkuk és az érdekegyeztetési folyamat jelenlegi állapotát Borbáth Gábor, a Pedagógusok Szakszervezete főtitkára. (...) Borbáth Gábor úgy jellemezte, hogy a magyar közoktatás igen rossz pozíciókkal vág majd neki az európai csatlakozásnak. A PSZ azt szeretné, ha a magyar tanárok bérének százaléka a magyar GDP arányában a csatlakozásig elérné az európai átlagot, ez azonban így csak álom, mondotta a főtitkár.

24 óra - Komárom-Esztergom Megyei Lap

(1999. X. 19.)

Kérésre kárhoztatott pedagógusok

A pedagógusok nagyjából felét érinti szűkebb hazánkban a minőségi bércpótlék elvonása, s a körülbelül kétezer szakemberből mintegy ezren küldtek a változás miatti egyértelmű keresetcsökkenésüket kimutató levelet a Pénzügyminisztériumnak. (...)

Borbáth Gábor örömmel nyugtázta az aktivizálást, s elmondta: ha más megyékben is hasonló arányban csatlakoztak volna a pedagógusok az akcióhoz, a levelek kötelező megválaszolása nagy munkát adhatna a címzett tárca számára. (...) Elfogadhatatlan, hogy az utóbbi időben szinte teljesen megszűnt a makroszintű érdekegyeztetés. Ez - Borbáth Gábor véleménye szerint - oda vezethet, hogy a pedagógusoknak immár kétszer, előbb a kormánynál, majd az önkormányzatoknál kell "pítizniük" ahhoz, hogy javulhasson vagy legalább ne romoljon tovább a helyzetük. (...)

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

(1999. X. 9.)

Apadó pedagógus-pénztárcák

Budapest, Debrecen (HBN - A. L.) - a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) számításai szerint hazánkban mintegy 70 ezer pedagógus kevesebb fizetést kap szeptembertől, mint korábban.

Az érdekvédelem mindezt tiltakozó akcióra hívta fel a pedagógusokat: névvel, címmel ellátott ajánlott levélben jelezzék a Pénzügyminisztériumnak, mennyi bért kaptak augusztusra, s ehhez képest mennyit szeptemberre. (...) Jenei Attiláné jelezte ugyanakkor: az akció csak ajánlás a PSZ részéről, mindenki szíve joga, él-e vele. (...)

Válogatta:

Juhász Olga sajtómenedzser

A Pedagógusok Szakszervezete

t i l t a k o z á s a

a 2000. évi költségvetési törvény és a keresetek alakulása miatt

A Pedagógusok Szakszervezete megállapítja, hogy a kormány ismét törvénysértő módon, az érdekegyeztetés rendszerét megkerülve, terjesztette a költségvetési javaslatát a parlament elé. A PSZ számára elfogadhatatlan a jövő évi költségvetés tervezete, a közalkalmazotti szektor, azon belül az oktatási ágazat 2000. évi keresetalakulására vonatkozó kormányjavaslat, mert az

- a költségvetési tervezésben általános követelményként megfogalmazza ugyan az átlagkereset-növekedés 8,25 %-os előirányzatát, ám ezt 3 % körüli létszámleépítéshez kapcsolja;
- megszünteti ugyan a közalkalmazotti illetménytábla és pótlékalap befagyasztását, de az 1999. évi inflációt nem kompenzálja (az 1998. évi táblát szorozza fel 8,25 %-kal), s így tényleges béremelést nem garantál;
- a pedagógusok 1,19-es szakmai szorzója ugyan megmarad, ám a fentiek miatt csupán 8,1-8,4 % körüli alapilletmény-emelést garantál, ami nem tekinthető semmi-féle felzárkóztató lépésnek;
- a Kjt. illetménypótlék-alapjának összegét 13.500 forintról 14.600 forintra növeli, ám ez nem több 8,15 %-nál;
- a közoktatási törvény módosítása következtében szükséges forrásnövekedést ténylegesen nem hoz létre.

A kormány a saját programját sérti meg a benyújtott költségvetési törvénytervezettel, ezért minden felelősség őt terheli.

A PSZ szükségesnek tartja, hogy a közoktatási ágazatban, a gyermek- és ifjúságvédelemben dolgozó közalkalmazottak (pedagógusok, technikai és adminisztratív dolgozók) keresete ne helyi alktól függően, hanem garantáltan, reálértékben is emelkedjen. Ezért igényli

- a befagyasztott közalkalmazotti illetménytábla 1999. évi korrekcióját olyan mértékben, amely garantálttá teszi az idén ténylegesen megvalósult bérfejlesztést;
- a 2000. évre a közoktatás felzárkóztatásának olyan megvalósítását, amely mértékének el kell érnie a 13 %-ot;
- a felzárkóztatás további lépéseire kormányzati program kidolgozását, ígérek helyett vég-re cselekvést;
- a közoktatási törvény valódi végrehajtását biztosító forrásnövekedést a nevelési-oktatási intézményeket fenntartó önkormányzatok számára.

Budapest, 1999. október 11.

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE
ORSZÁGOS VEZETŐSÉGE